

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою професійного/наукового спрямування
Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і контроль виробничих запасів у системі управління підприємством (на прикладі ТОВ «Ростдорстрой»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ЦЗФН

Скоморохова Ірина Євгеніївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА 2024

АНОТАЦІЯ

Скоморохова І. Є. «Облік і контроль виробничих запасів у системі управління підприємством (на прикладі ТОВ «Ростдорстрой»))».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності». Одеський національний економічний університет. Одеса, 2024.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – система інформаційного забезпечення обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю виробничих запасів у системі управління підприємством.

Проаналізовано особливості організації бухгалтерського обліку виробничих запасів, нормативне регулювання та наукові праці фахівців, основні господарські операції з виробничими запасами у ТОВ «Ростдорстрой».

Запропоновано впровадити додаткові заходи для автоматизації обліку виробничих запасів, щоб уникнути розбіжностей між обліковими даними та фактичними залишками, періодично переглядати розмір резервів під знецінення залежно від зміни ринкових умов та тривалості зберігання запасів, посилити контроль за оформленням первинних документів на етапі надходження виробничих запасів.

Ключові слова: облік, контроль, аналіз, виробничі запаси, система управління.

ANNOTATION

Skomorokhova I. E. “Accounting and Control of Production Inventories in the Enterprise Management System (on the Example of Rostdorstroy LLC)”.

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and Taxation» under the master's program «Accounting, Audit and Taxation of Business Activities». Odesa National Economics University. Odesa, 2024.

Thesis consists of three chapters. Object of study is information support system for accounting and control of production stocks at the enterprise.

Thesis deals with theoretical aspects of accounting and control of production stocks in enterprise management systems.

The peculiarities of organization of accounting for production inventories, regulatory regulation and scientific works of specialists, the main business operations with production inventories in Rostdorstroy LLC are analyzed.

It is proposed to introduce additional measures to automate the accounting of production inventories in order to avoid discrepancies between accounting data and actual balances, to periodically review the amount of provisions for impairment depending on changes in market conditions and the duration of storage of inventories, to strengthen control over the execution of primary documents at the stage of receipt of production inventories.

Keywords: accounting, control, analysis, inventory, management system.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	6
1.1. Визначення, класифікація та методи обліку виробничих запасів.....	6
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів.....	14
1.3. Дискусійні питання обліку виробничих запасів.....	21
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА	
БАЗОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	26
2.1. Загальна економічна характеристика ТОВ «Ростдорстрой».....	26
2.2. Основні принципи обліку виробничих запасів на досліджуваному підприємстві.....	36
2.3. Рекомендації щодо удосконалення обліку виробничих запасів у ТОВ «Ростдорстрой».....	46
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ, КОНТРОЛЬ ТА ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ	
МОДЕЛЮВАННЯ В УПРАВЛІННІ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ НА	
ПІДПРИЄМСТВІ.....	49
3.1. Аналіз ефективності використання виробничих запасів на досліджуваному підприємстві.....	49
3.2. Організація контролю виробничих запасів у ТОВ «Ростдорстрой».....	57
3.3. Використання методу моделювання в системі управління виробничими запасами.....	66
ВИСНОВКИ.....	74
Список використаних джерел.....	78
Додатки.....	89

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасній економіці облік та контроль виробничих запасів відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності та ефективності роботи підприємств. Ось основні аспекти їхньої важливості:

1. **Раціональне використання ресурсів:** точний облік дозволяє ефективно управляти запасами, запобігати їх надмірному накопиченню або дефіциту, що сприяє зниженню витрат і підвищенню продуктивності.

2. **Забезпечення безперервності виробництва:** контроль запасів гарантує наявність необхідних матеріалів у потрібний час, що дозволяє уникати простоїв і забезпечувати стабільність виробничого процесу.

3. **Підвищення фінансової прозорості:** облік виробничих запасів сприяє формуванню достовірної фінансової звітності, що важливо для прийняття управлінських рішень, залучення інвесторів та дотримання нормативних вимог.

4. **Оптимізація витрат:** завдяки контролю можна своєчасно виявляти втрати, псування або крадіжки, мінімізувати неефективні витрати та оптимізувати логістичні процеси.

5. **Адаптація до ринкових змін:** сучасний бізнес характеризується високою динамікою, тому чіткий контроль запасів допомагає оперативно реагувати на зміни попиту, адаптувати виробництво до нових умов.

Теоретичні аспекти обліку та оцінки запасів стали предметом досліджень у наукових працях таких вчених-науковців: Бондаренко Н. [4], Васьковська К. [7], Дікань Л. [13], Задорожний В. [16], Іванченко Н.[19], Коваль Н.[22], Круковська О.[25], Максименко О.[31], Одношевна О.[35], Польова Т.[44], Стегура В.[58]. Щодо контролю та обліку виробничих запасів, то свою діяльність цій темі присвятили: Бабак С.[1], Гавриличенко Є.[8], Ізмайлов Я.[20], Макаренко А.[30], Меліхова Т. [34], Михайловина С.[36], Подмешальська Ю.[42], Радіонова Н.[53], Рагуліна І.[54], Скрипник М.[57], Смалій Ю.[58], Ткаченко О.[62]. Серед іноземних науковців можна відмітити

Dian Cipta Cendikia Kotabumi [69], Dita Andhini Setiyowati [70], Dr Ahmad Khalid Khan [71], Harlina Liong [72], Rendy Aprianto Maha Putra [73].

Варто зазначити, що під час аналізу наукових досліджень і практичного застосування їх результатів виникають певні проблеми, пов'язані з обліком та контролем виробничих запасів на підприємствах. До таких проблемних питань можна віднести:

- Оптимізація управління запасами;
- Точність оцінки вартості запасів;
- Збереження якості та безпеки запасів;
- Контроль за рухом запасів;
- Логістичні проблеми.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є комплексне дослідження особливостей обліку, аналізу та контролю виробничих запасів на підприємстві, з акцентом на виявлення недоліків у системі їх обліку, оцінки та контролю. Для досягнення цієї мети поставлені наступні завдання:

- Вивчити сутність, класифікацію та роль запасів у діяльності підприємства;
- Дослідити нормативно-правову базу обліку та контролю виробничих запасів;
- Розглянути основні методики аналізу ефективності використання запасів;
- Проаналізувати облік та контроль виробничих запасів у ТОВ «РДС»
- Розробити рекомендації щодо оптимізації та вдосконалення управління виробничими запасами, в тому числі з використанням інструментарію економіко-математичного моделювання.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є система інформаційного забезпечення обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві. Предметом дослідження є сукупність теоретичних і методичних засад, а також організаційно-методичних підходів до обліку, аналізу

та контролю операцій, пов'язаних із рухом виробничих запасів. Особливу увагу приділено практичним аспектам та напрямам удосконалення в ТОВ «РДС».

Дослідження охоплює питання документального оформлення операцій із виробничими запасами, вибору методів оцінки, контролю за їхнім збереженням, аналізу ефективності використання, а також контролю відповідності обліку виробничих запасів нормативним вимогам.

Методи дослідження. У процесі написання роботи були застосовані спеціалізовані методи та загальнонаукові підходи, аналіз та синтез, які базуються на сучасних принципах економічної науки. Також використовувалися статистичний, порівняльний та економічний аналіз для оцінки фінансового стану підприємства та аналізу обсягу, структури та динаміки показників діяльності досліджуваного підприємства. Ще були застосовані історичний та діалектичний методи для дослідження сутності облікових процесів на підприємствах дорожнього будівництва. Обов'язковим було використання методу моделювання для аналізу можливостей підвищення ефективності управління виробничими запасами.

Інформаційна база дослідження. Для виконання поставлених питань у роботі були використані наукові праці різних вчених, які спеціалізувалися на дослідженні виробничих запасів, різні нормативні документи, стандарти бухгалтерського обліку, електронні ресурси, наукові видання, документація та фінансова звітність досліджуваного підприємства ТОВ «Ростдорстрой».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

1.1. Визначення, класифікація та методи обліку виробничих запасів

Щоб підтримувати безперервний виробничий процес, підприємство потребує не лише необоротних активів, а й матеріальних ресурсів. Тому важливим завданням для кожного підприємства є облік та контроль за ефективним використанням виробничих запасів.

Виробничі запаси відіграють одну з ключових ролей у складі майна та займають головні позиції у структурі витрат підприємств різних галузей. Вони становлять найбільш вагому та значущу частину активів підприємства. В нинішніх умовах важливою є правильна організація бухгалтерського обліку виробничих запасів. Правильно налагоджений облік виробничих запасів відіграє важливу роль в ефективному управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства.

Розглянемо сутність, виробничими запасами являються запаси, які:

1. Призначені для використання у виробничому процесі – це матеріали та ресурси, що потрібні для виробництва продукції або виконання робіт.
2. Забезпечують безперервність виробництва – вони дозволяють підтримувати виробничий процес без зупинок у випадках затримок поставок або непередбачених ситуацій.
3. Використовуються як основні матеріали, допоміжні матеріали, паливо, запасні частини – кожен вид запасів має своє призначення у виробничій діяльності підприємства.
4. Призначені для подальшої обробки, переробки чи використання, а не для продажу в первісному вигляді.
5. Входять до собівартості продукції – витрати на придбання та використання виробничих запасів є частиною витрат на виробництво продукції.

Такі запаси забезпечують виробничу діяльність підприємства, знижують ризики зупинки виробництва та підвищують ефективність виробничого процесу.

У бухгалтерському обліку поняття «виробничі запаси» включає об'єкти праці, призначені для обробки, переробки або застосування у промисловому виробництві та для господарських потреб.

Виробничі запаси класифікуються як актив, якщо є ймовірність того, що підприємство отримає економічні вигоди від їх використання у майбутньому, та якщо їхня вартість може бути точно визначена.

Класифікація виробничих запасів має на меті організувати активи в бухгалтерському обліку, забезпечуючи їх зручний облік та відповідність вимогам НП(С)БО і МСФЗ. Для бухгалтерського обліку існує така класифікація виробничих запасів (рис.1.1) :

Класифікація виробничих запасів		
за розділами балансу	за рядками балансу	за бухгалтерськими субрахунками
Запаси – це: Оборотні активи (розділ активу).	Це рядок: «Запаси» (1100). Він може бути поділений (деталізований) також шляхом введення додатково описуваних рядків на «Виробничі запаси» (1101).	Для запасів виділено цілий ряд субрахунків: 201 «Сировина та матеріали», 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби», 203 «Паливо», 204 «Тара і тарні матеріали», 205 «Будівельні матеріали», 206 «Матеріали, передані в обробку», 207 «Запасні частини», 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення», 209 «Інші матеріали».

Рис. 1.1. Класифікація виробничих запасів

Джерело: розроблено за даними [21]

Ключовими завданнями обліку виробничих запасів є:

1. Забезпечення контролю за збереженням запасів – облік має забезпечувати нагляд за збереженням виробничих запасів, щоб уникнути втрат, псування або крадіжок
2. Точне визначення кількості запасів – облік допомагає визначити оптимальні запаси для забезпечення безперебійного виробництва без надмірного накопичення.

3. Розрахунок собівартості запасів – облік повинен забезпечувати точне обчислення вартості запасів для визначення собівартості продукції.

4. Дослідження руху запасів – необхідно відслідковувати операції з надходження, переміщення, використання та вибуття запасів.

5. Контроль за рівнем запасів – облік має сприяти підтриманню запасів на оптимальному рівні, щоб уникати як надлишку, так і дефіциту.

6. Планування закупівель – інформація обліку використовується для планування закупівель запасів та управління запасами на складі.

7. Оцінка запасів з метою забезпечення фінансової стійкості – облік виробничих запасів важливий для точної оцінки залишків для формування балансу та звіту про фінансові результати.

8. Аналіз ефективності використання запасів – облік надає інформацію для аналізу використання виробничих ресурсів, ефективності закупівель та управління запасами.

Ці завдання обліку допомагають оптимізувати витрати підприємства на виробничі запаси, забезпечити оптимальне використання та контроль на кожному етапі виробничого процесу.

Окреслені вище завдання обліку виробничих запасів тісно переплітаються з необхідністю висвітлення в бухгалтерського обліку:

- надходження виробничих запасів на кореспондуючих рахунках (облік та підготовка звітності);
- надходження виробничих запасів за фактичною вартістю (облік фінансових розрахунків);
- витрати на матеріальні цінності в процесі виробництва (облік витрат на виробничу діяльність);
- позавиробничих матеріальних витрат;
- відпуску виробничих запасів (у разі наявності виробничих запасів, які не використано в виробничому процесі).

Виробничі запаси в балансі відображаються за первісною вартістю, що визначається відповідно до п. 9 НП(С)БО 9 «Запаси». Первісна вартість

придбаних виробничих запасів включає ціну самого запасу та транспортно-заготівельні витрати. Якщо запаси імпортовані, до їх вартості також додається митний платіж. Що стосується податку на додану вартість, то він включається до вартості запасів лише в тому випадку, якщо не підлягає відшкодуванню.

Джерелами надходження виробничих запасів можна вважати (рис. 1.2):



Рис. 1.2. Джерела надходження виробничих запасів

Джерело: розроблено автором

Ці джерела надходження дозволяють підприємству забезпечити себе необхідними ресурсами для безперебійного виробництва та підвищити гнучкість у використанні запасів.

У деяких випадках виробничі запаси можуть бути прийняті на тимчасове відповідальне зберігання, з відповідним обліком на позабалансовому субрахунку 023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні».

В залежності від джерела надходження виробничих запасів будуть змінюватися і первинні документи (табл. 1.1, 1.2, 1.3)

Таблиця 1.1

Документальне оформлення надходження виробничих запасів від
постачальника

Документ	Призначення	Зміст документа
1	2	3
Договір поставки	Визначає умови постачання, обсяги, строки та вартість запасів	Найменування та кількість запасів, ціна, умови постачання, права і обов'язки сторін

Продовження табл. 1.1

1	2	3
Видаткова накладна	Підтверджує передачу запасів від постачальника на підприємство	Найменування, кількість, ціна і загальна вартість запасів
Податкова накладна	Підтверджує виникнення податкових зобов'язань у постачальника	Дата та номер документа, номенклатура товарів, ціна, кількість, ПДВ
Зварно-транспортна накладна (ТТН)	Підтверджує перевезення і доставку запасів	Опис запасів, маршрут, транспортний засіб, дані про водія
Акт приймання запасів	Оформлює приймання запасів на підприємстві, фіксує їх кількість і якість	Найменування запасів, кількість, відповідність умовам договору, можливі дефекти
Прибутковий ордер	Реєструє надходження запасів на склад підприємства	Найменування, кількість, ціна запасів, дата надходження
Рахунок-фактура	Підстава для оплати запасів	Найменування запасів, кількість, ціна, загальна сума до сплати, реквізити сторін
Сертифікат якості або відповідності (за необхідністю)	Підтверджує відповідність запасів стандартам якості	Відомості про якість і відповідність запасів встановленим нормам

Джерело: розроблено за даними [49]

Ці документи є важливими для відображення надходження запасів у бухгалтерському обліку, контролю якості та кількості, а також для забезпечення правильного відображення фінансових операцій на підприємстві.

Таблиця 1.2

Документальне оформлення відпуску виробничих запасів на виробництва

Документ	Призначення	Зміст документа
1	2	3
Вимога-накладна	Підтверджує відпуск запасів зі складу або приймання на склад	Найменування запасів, кількість, дата передання, підрозділ
Лімітно-забірна картка	Фіксує відпуск матеріалів, що дозволено до відпуску	Найменування, код продукції, кількість, підпис відповідальних осіб
Товарно-транспортна накладна (ТТН)	Підтверджує транспортування запасів до місця.	Найменування відправника та отримувача, маршрут, опис вантажу

Продовження табл. 1.2

1	2	3
Акт приймання матеріалів	Фіксує передачу виробничих запасів цеху для їх потреб	Виробничі запаси, які отримані, підписи
Акт на списання матеріалів (якщо є відходи або брак)	Оформлює списання бракованих або невідповідних запасів	Опис бракованих або невідповідних матеріалів, причини списання

Джерело: розроблено за даними [49]

Ці документи дозволяють коректно відобразити надходження виробничих запасів на склад, контролювати якість продукції, що надходить з виробництва, та забезпечують повний облік матеріальних цінностей на підприємстві.

Таблиця 1.3

Інші випадки надходження виробничих запасів на підприємство

Випадок надходження виробничих запасів	Документ	Призначення	Зміст документа
1	2	3	4
Безоплатне надходження запасів	Акт приймання-передачі	Підтверджує факт безоплатного отримання запасів	Найменування, кількість, оцінка вартості запасів
Надходження у результаті внутрішнього переміщення між підрозділами підприємства	Вимога-накладна	Підтверджує переміщення запасів між підрозділами	Найменування, кількість, підрозділ-відправник і одержувач
Надходження від інвентаризації (надлишки)	Акт інвентаризації (надлишки)	Фіксує надлишки запасів, виявлені при інвентаризації	Найменування, кількість, оцінка надлишкових запасів
Надходження запасів в наслідок ліквідації основних засобів	Акт на списання основних засобів	Підтверджує факт списання і надходження залишків запасів	Опис залишків, отриманих після ліквідації, кількість, вартість
Надходження запасів як подарунок або гуманітарна допомога	Акт приймання-передачі	Оформлює факт отримання запасів як подарунку або допомога	Найменування, кількість, оцінка вартості запасів
Надходження запасів від фізичних осіб	Квитанція до прибуткового касового ордера або акт приймання	Підтверджує факт отримання запасів від фізичної особи	Найменування, кількість, оцінка вартості, інформація про особу, яка передала

Джерело: розроблено за даними [49]

Ці документи забезпечують повний облік запасів, що надходять на підприємство за різними обставинами, та дозволяють коректно відображати операції з руху запасів у бухгалтерському обліку підприємства.

Одиницею обліку виробничих запасів є їх найменування або однорідна група.

Аналітичний облік матеріалів, що передані на переробку, ведеться з урахуванням інформації про підприємства, які займаються переробкою та контролем за переробними операціями і відповідними витратами.

Передача матеріалів на переробку фіксується лише на субрахунках 20-ого рахунка.

Облік запасних частин здійснюється за місцями зберігання та однорідними групами.

Що стосується обліку двигунів, машин і обладнання, то він проводиться за трьома категоріями: придатні до експлуатації, ті, що підлягають відновленню, та ті, що перебувають у ремонті.

В стандартах дозволяється підприємствам обрати для себе оптимальний метод оцінки вибуття виробничих запасів (додаток А). Переваги та недоліки кожного методу розглянемо в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Порівняльна характеристика методів вибуття виробничих запасів

Метод	Вплив на собівартість	Вплив на фінансові показники	Переваги	Недоліки
1	2	3	4	5
Ідентифікована собівартість відповідної одиниці запасів	Точно відображає фактичні витрати на конкретні одиниці запасів.	Не впливає на валовий прибуток, забезпечую високу точність обліку.	Найбільш точний метод, особливо для дорогих та специфічних запасів (наприклад, дорогоцінні метали, автомобілі).	Трудомісткий та нерациональний для великих обсягів однорідних запасів.

Продовження табл. 1.4

1	2	3	4	5
Середньозважена собівартість	Згладжує коливання цін, використовуючи усереднене значення.	Підтримує стабільний валовий прибуток, зменшує вплив цінових коливань на фінансові результати.	Простий у застосуванні, забезпечує стабільність оцінки.	Може спотворювати реальну вартість запасів за значних коливань цін на ринку.
ФІФО	При зростанні цін призводить до зниження собівартості.	Підвищує валовий прибуток у період інфляції, може збільшити податкове навантаження. Баланс відображає запаси за більш актуальними цінами.	Простий у застосуванні, відповідає природному потоку запасів.	Завищує прибуток за інфляції, занижуючи собівартість запасів.
Нормативні витрати	Не завжди відображає фактичну вартість запасів, оскільки використовується стандартизована ціна.	Дозволяє легко контролювати відхилення від норми, що корисно для управлінського обліку.	Допомагає контролювати виробничий процес та аналізувати відхилення.	Не відображає реальних витрат, може створювати спотворену картину при значних відхиленнях від нормативів.
Ціна продажу	Оцінює запаси за ціною, яку можна отримати при їх реалізації.	Забезпечую показники, що відповідають поточним ринковим цінам, підвищує прозорість від клієнтів.	Підходить для підприємств із високою оборотністю запасів. Забезпечує швидке відображення змін ринкових цін.	Не є точним методом обліку собівартості, оскільки не відображає фактичних витрат.

Джерело: розроблено за даними [49]

Необхідно розуміти, що вибір методу оцінки залежить від економічної ситуації, галузевих особливостей і внутрішньої політики підприємства. Виходячи з цього, кожному підприємству на етапі формування власної облікової

політики, доречно відповідально врахувати особливості впливу методу оцінки виробничих запасів при вибутті на фінансовий результат діяльності підприємства.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку запасів

Для належної організації обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві необхідно використовувати законодавчі та нормативні акти. Їхнє головне завдання полягає у встановленні єдиних правил щодо ведення бухгалтерського обліку та здійснення контролю виробничих запасів, а також визначенні порядку відображення відповідної інформації у фінансовій звітності.

Головною метою нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні є встановлення єдиних правил ведення обліку для всіх підприємств. Порядок обліку виробничих запасів на підприємствах регулюється низкою нормативно-правових актів, які гарантують:

- забезпечення підприємствами виконання уніфікованих правил бухгалтерського обліку, що гарантують та захищають інтереси користувачів фінансової інформації;
- точність і повноту відображених даних для забезпечення інформаційних потреб користувачів.

Таким чином, нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку повинне надавати всім зацікавленим користувачам необхідний доступ до даних, що характеризують фінансовий стан і результати роботи підприємства. Українськими законодавчими актами врегульовано цілу низку організаційних та методичних питань ведення обліку за різними об'єктами.

У економічних джерелах діючу систему нормативно-правових актів, що стосується бухгалтерського обліку виробничих запасів, поділяють на три основні рівні (рис. 1.3) :

1. Міжнародний (глобальний);
2. Державний (національний);

3. Рівень підприємства (локальний).

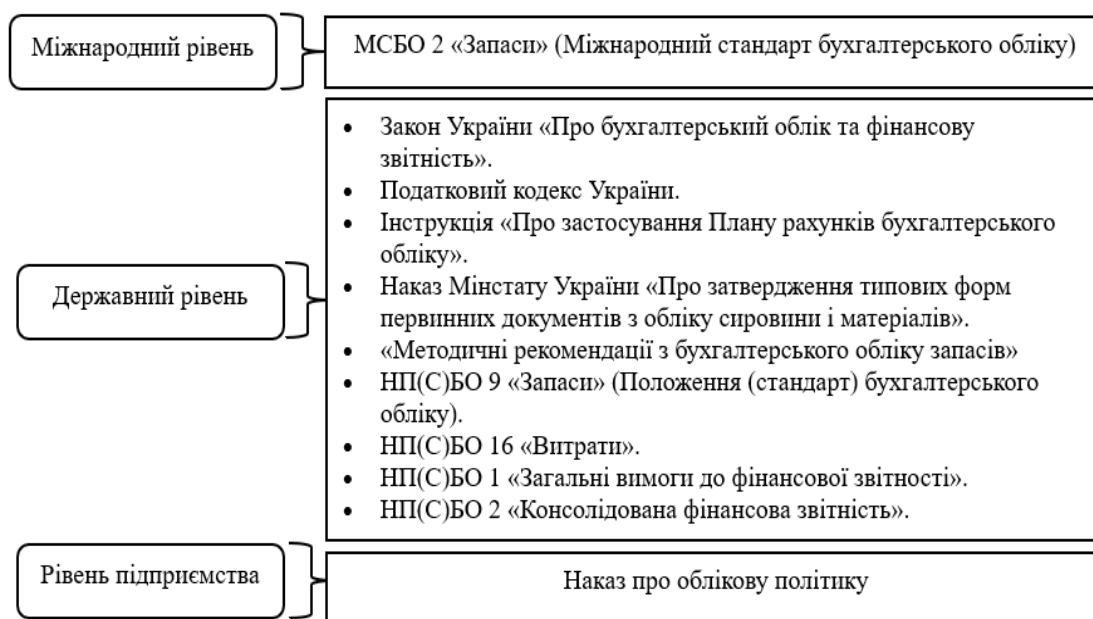


Рис. 1.3. Рівні нормативно-правової бази обліку виробничих запасів

Джерело: розроблено автором

На міжнародному рівні використовують МСБО 2 «Запаси», який регулює підхід до обліку виробничих запасів. Основною метою цього стандарту є встановлення порядку визначення собівартості, яку слід визнати як актив та переносити на наступні періоди до моменту отримання відповідного доходу. Стандарт містить інструкції щодо визначення собівартості та подальшого відображення витрат, включаючи можливе часткове списання до чистої вартості реалізації. Окрім того, він містить рекомендації щодо формул, які використовуються для обчислення собівартості запасів.

МСБО 2 «Запаси» поширюється на всі запаси, за винятком:

- фінансових інструментів;
- незавершеного виробництва за будівельними контрактами, а також на контракти з надання послуг, які безпосередньо з ними пов'язані;
- біологічних активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю, а також продукції цієї галузі на етапі збору врожаю.

До державного рівня належать нормативні документи, які регламентують правила та стандарти обліку виробничих запасів в Україні. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» встановлює правові основи для регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку, а також для підготовки фінансової звітності в країні.

Основним завданням нормативно-правового регулювання обліку в Україні є встановлення єдиних правил його ведення для всіх суб'єктів господарювання. Порядок бухгалтерського обліку виробничих запасів на підприємствах визначається низкою нормативно-правових актів, які забезпечують:

- дотримання підприємствами стандартів ведення бухгалтерського обліку, що гарантують та захищають інтереси користувачів облікової інформації;
- точність і повноту наданих даних для задоволення інформаційних потреб користувачів.

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері оподаткування, визначаючи вичерпний перелік податків і зборів, які стягуються в країні, а також порядок їх адміністрування. Він також уточнює права та обов'язки платників податків і зборів, повноваження контролюючих органів і їх посадових осіб у процесі адміністрування податків і зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

Інструкція щодо використання Плану рахунків має на меті забезпечення єдності відображення однорідних господарських операцій на відповідних синтетичних рахунках і субрахунках. В інструкції надається стислий опис та призначення синтетичних рахунків і субрахунків, а також стандартна схема реєстрації і групування інформації про господарські операції (кореспонденція рахунків першого порядку).

Для обліку надходження виробничих запасів використовується декілька бухгалтерських записів, залежно від того, звідки надходять запаси (від постачальника, внесок до статутного капіталу, безоплатне отримання тощо). Основні варіанти бухгалтерських проводок мають наступний вигляд (табл. 1.5):

Таблиця 1.5

Бухгалтерські операції з надходження виробничих запасів

Зміст операції	Дт	Кт
1	2	3
Надходження виробничих запасів від постачальника (з ПДВ):		
– Надходження запасів на суму без ПДВ;	20 «Виробничі запаси»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
– Відображення податкового кредиту з ПДВ.	641 «Розрахунки за податками»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
Переведення авансу постачальнику в оплату запасів	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	371 «Розрахунки за авансами виданими»
Надходження запасів як внесок до статутного капіталу:		
– Відображення отримання запасів як внеску до статутного капіталу;	20 «Виробничі запаси»	46 «Неоплачений капітал»
– Формування статутного капіталу.	46 «Неоплачений капітал»	40 «Статутний капітал»
Безоплатне отримання виробничих запасів	20 «Виробничі запаси»	745 «Дохід від безоплатно отриманих активів»
Повернення матеріалів від замовника або підзвітної особи	20 «Виробничі запаси»	377 «Розрахунки з іншими дебіторами»
Оприбуткування надлишків матеріалів на баланс підприємства, виявлених під час інвентаризації	20 «Виробничі запаси»	719 «Інші доходи від операційної діяльності»

Джерело: розроблено за даними [48]

Правильне оформлення операцій із надходження виробничих запасів гарантує достовірність фінансової звітності, оптимальне управління ресурсами та дотримання вимог законодавства.

При продажу виробничих запасів підприємство виконує наступні облікові проводки.

Продаж запасів включає списання їх собівартості, відображення доходу від продажу, нарахування ПДВ (якщо застосовується), а також відображення оплати (якщо вона здійснюється відразу) (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Бухгалтерські операції з продажу виробничих запасів

Зміст операції 1	Дт 2	Кт 3
Списання собівартості виробничих запасів – відображається списання собівартості запасів, які були продані; ця проводка зменшує обіг запасів та відображає їх собівартість як витрати.	943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»	20 «Виробничі запаси»
Відображення доходу від продажу (на суму без ПДВ) – ця проводка відображає заборгованість покупця перед підприємством.	361 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	701 «Дохід від реалізації товарів»
Нарахування ПДВ на суму продажу.	701 «Дохід від реалізації товарів»	641 «Розрахунки за податками»
Отримання оплати від покупця (якщо оплата здійснена одразу) – сума включає і вартість запасів і нарахуване ПДВ.	30 «Каса»	31 «Рахунки в банках»

Джерело: розроблено за даними [48]

Правильний облік продажу виробничих запасів дозволяє забезпечити прозорість фінансових операцій та дотримання вимог законодавства.

Списання виробничих запасів може відбуватися в різних ситуаціях: у разі використання запасів для потреб виробництва, адміністративних або збутових потреб, а також у разі виявлення недостач чи псування. Усі ці випадки мають свої облікові проводки (табл.1.7).

Таблиця 1.7

Бухгалтерські операції зі списання виробничих запасів

Зміст операції 1	Дт 2	Кт 3
Списання виробничих запасів на виробничі потреби	23 «Виробництво»	20 «Виробничі запаси»
Списання на адміністративні потреби	92 «Адміністративні витрати»	20 «Виробничі запаси»
Списання запасів на витрати на збут	93 «Витрати на збут»	20 «Виробничі запаси»
Списання запасів у випадку псування або нестачі, виявленої під час інвентаризації: – Якщо під час інвентаризації виявлено недостачу або псування запасів, вартість недостачі списується на інші операційні витрати (за умови, що немає винної особи); – Якщо є винна особа, якій пред'явлено претензію.	947 «Нестачі і витрати від псування цінностей»	20 «Виробничі запаси»
	375 «Розрахунки з відшкодування завданих збитків»	20 «Виробничі запаси»

Джерело: розроблено за даними[48]

Правильне списання виробничих запасів забезпечує достовірність обліку, реалістичну оцінку собівартості продукції та відповідність щодо вимог законодавства.

Наказом № 193 від 21 червня 1996 року Міністерство статистики України «Про затвердження типових форм первинних документів з обліку сировини і матеріалів» визначило список і форми первинних документів, які фіксують операції, пов'язані з виробничими запасами (додаток Б).

НП(С)БО 9 «Запаси» встановлює правила та підходи стосовно бухгалтерського обліку виробничих запасів на підприємствах, визначає порядок їх оцінки, обліку та відображення у фінансовій звітності. Цей стандарт також регулює процеси, пов'язані з надходженням, використанням і вибуттям запасів.

НП(С)БО 9 «Запаси» поширюються на підприємства, організації та інші юридичні особи незалежно від їхньої форми власності, за винятком бюджетних установ і суб'єктів господарювання, які відповідно до законодавства звітують за міжнародними стандартами фінансової звітності.

Важливо розуміти, що основним нормативно-правовим документом, що встановлює методологічні засади відображення інформації про виробничі запаси в бухгалтерському обліку є НП(С)БО 9 «Запаси». Оскільки національні стандарти обліку розроблені на основі міжнародних стандартів і мають відповідати їх вимогам, важливо враховувати положення Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 2 «Запаси» (табл. 1.8).

Таблиця 1.8

Порівняльна характеристика НП(С)БО 9 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси»

Параметр	НП(С)БО 9 «Запаси»	МСБО 2 «Запаси»
1	2	3
Сфера застосування	Стандарт не застосовується до: – Незавершеного виробництва; – Поточних біологічних активів; – Фінансових активів.	Стандарт не застосовується до: – Незавершеного виробництва; – Фінансових інструментів; – Біологічних активів, пов'язаних із сільським господарством і сільськогосподарською продукцією на момент збирання врожаю.

Продовження табл. 1.8

1	2	3
Склад запасів	До складу запасів входить: – Сировина, основні та допоміжні матеріали, комплектуючі виробу; – Продукція, роботи, послуги, що забезпечують виробничі та адміністративні потреби; – Незавершене виробництво; – Готова продукція, товари; – Малоцінні та швидкозношувані предмети.	До складу запасів входять: – Запаси, що утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу; – Продукція, що перебуває в процесі виробництва; – Матеріали та сировина для використання у виробничому процесі або наданні послуг.
Оцінка запасів при надходження	Первісна вартість складається із собівартості запасів.	Первісна вартість визначається як нижчі з двох величин: собівартості чи чистої вартості реалізації.
Оцінка запасів при вибутті	Методи: – Ідентифікована собівартість; – Середньозважена собівартість; – ФІФО (перші за часом надходження);	Методи: – Метод стандартних витрат; – Метод роздрібних цін.
Оцінка запасів на дату балансу	Запаси оцінюються за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.	Аналогічно: за первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.
Розкриття інформації про запаси	У примітках до фінансової звітності розкриваються: – Балансова вартість запасів, переданих на переробку, комісію чи заставу; – Суми часткового списання запасів.	У примітках зазначається: – Сума будь-якого сторнування списання вартості запасів; – Витрати періоду, пов'язані із запасами.

Джерело: розроблено автором

Можна зробити висновки:

1. НП(С)БО 9 «Запаси» більше пристосований до національних умов обліку та є менш деталізований у порівнянні з МСБО 2 «Запаси».
2. МСБО 2 «Запаси» передбачає жорсткіші вимоги до обліку знецінення запасів і розкриття запасів.
3. Вибір методу залежить від мети фінансової звітності: міжнародного представлення (МСФЗ) чи відповідності національному законодавству (НП(С)БО).

НП(С)БО 16 «Витрати» встановлює принципи та правила обліку витрат

підприємства, включаючи витрати на виробничі запаси, і визначає порядок їх відображення у фінансовій звітності.

Ключові аспекти, що стосуються підготовки, складання, визнання та розкриття елементів фінансової звітності, викладені в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність».

Останній рівень відіграє ключову роль у правильній організації бухгалтерського обліку на підприємстві, оскільки на цьому етапі можна ефективно поєднати державне регулювання з ініціативою самого підприємства щодо обліку. Облікова політика створюється на кількох рівнях, кожен з яких має відповідне нормативно-правове підґрунтя для регулювання різних аспектів обліку. Наказ (Положення) про облікову політику є внутрішнім нормативним актом, що регулює процес ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Підприємство має обов'язок вести бухгалтерський облік від дня його реєстрації до моменту ліквідації. Керівник забезпечує всі умови для коректного ведення обліку. Фінансова звітність підбиває підсумки діяльності підприємства за певний період, і її точне складання є необхідною вимогою.

У багатьох ситуаціях національні чи міжнародні стандарти дозволяють підприємствам обирати різні принципи, методи і процедури для ведення бухгалтерського обліку, а також для підготовки і подання фінансової звітності.

Якщо підприємство не має облікової політики, це заважатиме належному веденню бухгалтерського обліку та підготовці фінансової звітності.

1.3. Дискусійні питання обліку виробничих запасів

Облік виробничих запасів є одним із ключових аспектів управлінського та фінансового обліку, який безпосередньо впливає на оцінку активів, визначення собівартості продукції та загальну фінансову стабільність підприємства. Проте на практиці цей процес супроводжується низкою дискусійних питань, що стосуються як нормативного регулювання, так і застосування облікових методів.

Серед вітчизняних вчених обліком виробничих запасів активно займалися Бабак С[1], Бондаренко О.[4], Буркинський Б.[6], Гавриличенко Є.[8], Глухова В.[10], Дорогань О.[14], Задорожний В.[16], Коваленко І.[21], Круковська О.[25], Кудирко О.[26], Максименко О.[31], Одношевна О.[35], Польова Т.[44], Рагуліа І.[51], Скрипник М.[54] та інші.

Вирішенням наведених проблем також займалися зарубіжні вчені. До них відносимо Андіхіні Д.[70], Ренді А.[73], Халід А. [71], Харліна Р.[72], Чіпта Д.[69] та інші.

У сучасних умовах підприємства повинні враховувати численні фактори, що впливають на управління виробничими запасами, включаючи правильну організацію обліку, планування та аналіз.

Застосування сучасних методів обліку допоможе оптимізувати виробничий процес і забезпечити ефективне управління запасами на підприємстві.

Розвиток виробничого процесу без ефективного управління запасами неможливий. Правильна організація обліку, відповідно до міжнародних стандартів і вимог ринкової економіки, є важливою для забезпечення стабільності діяльності підприємства. Це включає використання різних методів оцінки запасів, а також впровадження аналітичного обліку для контролю і зменшення витрат. Важливою є також ефективна система моніторингу руху запасів і їхнього правильного зберігання.

Підприємство може самостійно обирати метод оцінки вибуття запасів, відштовхуючись від його виду діяльності [65, с.73]. Актуальним є питання вибору методів оцінки запасів, які суттєво впливають на фінансові показники підприємства.

Відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси» випуск виробничих запасів у виробництво, списання, продаж тощо відбувається за одним з наведених методів (рис. 1.4):



Рис. 1.4. Методи оцінки виробничих запасів

Джерело: розроблено на основі джерела [17].

Зауважимо, що вибір методу оцінки запасів на підприємстві залежить від кількох факторів: характеру діяльності, динаміки цін на ринку та вимог бухгалтерського і податкового обліку. Недостатність нормативної бази ускладнює правильну класифікацію запасів. Вдосконалення облікової політики з урахуванням специфіки галузі сприятиме ефективному управлінню запасами та мінімізації ризиків зловживань.

На думку Іванченко Н.М. для ефективного обліку виробничих запасів необхідно визначити завдання обліку виробничих запасів (рис. 1.5):



Рис. 1.5. Завдання обліку виробничих запасів

Джерело: розроблено на основі джерела [22].

Важливим напрямом удосконалення процесу формування запасів та підвищення ефективності управління ними в умовах реформування економічної системи є визначення оптимальної потреби в них [64, с.207]. Для вдосконалення обліку ефективними заходами будуть організація своєчасної фіксації надходжень матеріалів та оптимізація документообігу. Важливим кроком є використання методу середньозваженої собівартості для списання запасів, що дозволить отримати точнішу інформацію про активи. Формування резервів під зниження вартості запасів і створення бази даних середніх цін сприятимуть об'єктивності оцінок. Автоматизація бухгалтерських процесів підвищить прозорість і точність управління запасами.

Для визначення критеріїв відбору облікової інформації, що необхідна для прийняття обґрунтованих управлінських рішень необхідно проводити регулярний збір і аналіз інформації. Для виробничого підприємства буде корисно складати окремий перелік інформації з обліку виробничих запасів з розбивкою за джерелами їх формування.

Для більш ефективного обліку виробничих запасів пропонується застосовувати довідку про фактичну поставку виробничих запасів на певну дату, в якій також узагальнюється інформація про надходження виробничих запасів на дату поставки за кількісними та якісними показниками виробничих запасів.

Згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» виробничі запаси вважаються складовою активів, які призначені для внутрішнього споживання і не призначені для подальшого продажу на певний момент часу. Відповідно до МСБО 2 «Запаси» запаси поділяються на: товари, виробничі запаси, виробничі допоміжні матеріали, матеріали, незавершене виробництво та готову продукцію. На відміну від МСБО 2, у НП(С)БО 9 виробничі запаси не виокремлені окремою складовою запасів [15, с.75]. Гончарук С.М. і Бойко О.О. вважають, що при аналізі проблем обліку виробничих запасів у контексті національних і міжнародних стандартів необхідно звернути увагу на:

1. Класифікацію запасів;

2. Методи оцінки виробничих запасів;
3. Вплив виробничих запасів на фінансову звітність;
4. Оцінку залишків і розкриття інформації обліку.

Отже, для підвищення прозорості облікових процесів необхідно гармонізувати національні стандарти із міжнародними. Для цього потрібно адаптувати термінологію, уніфікувати методи оцінки запасів, вдосконалити розкриття і прозорість інформації, провести курси підвищення кваліфікації кадрів підприємства з питань обліку. Після впровадження наведених заходів обов'язковим є тестування змін для виявлення слабких і сильних сторін. Далі за потреби модель вдосконалюється.

В умовах глобалізації про організації обліку виробничих запасів виникають наступні проблеми:

- складність визначення справедливої вартості запасів;
- недостатній рівень автоматизації облікових процесів;
- відсутність комплексного поєднання даних усіх видів обліку підприємства для забезпечення керівництва підприємства необхідною управлінською інформацією [14, с.30];
- нерозвиненість системи оперативного інформаційного забезпечення.

Для розв'язання наведених проблем застосовується підвищення рівня автоматизації, розробка ефективних методів інвентаризації та оптимізація оцінки запасів залежно від специфіки підприємства. Для підвищення рівня автоматизації обліку виробничих запасів можна впровадити сучасні програмні рішення для автоматичного обліку надходжень, руху та списання запасів. Важливо інтегрувати системи управління запасами з іншими обліковими системами підприємства для забезпечення безперервного потоку даних. Вдосконаленням інвентаризації є розробка чіткої методології, включаючи поетапні інструкції, систему класифікації матеріалів, а також визначення регулярності інвентаризацій залежно від типу і обсягу запасів. Важливим є також використання сканерів штрих-кодів для покращення точності перевірки запасів. Таким чином, раціональна організація обліку сприятиме підвищенню точності фінансової звітності та ефективності управління запасами.

РОЗДІЛ 2. ДНЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА БАЗОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Загальна економічна характеристика ТОВ «Ростдорстрой»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Ростдорстрой» - одна з провідних компаній в Україні, яка спеціалізується на повному спектрі будівельно-монтажних робіт, пов'язаних із будівництвом та реконструкцією автомобільних доріг. Місце компанії у галузі дорожнього будівництва наведено на рис. 2.1:

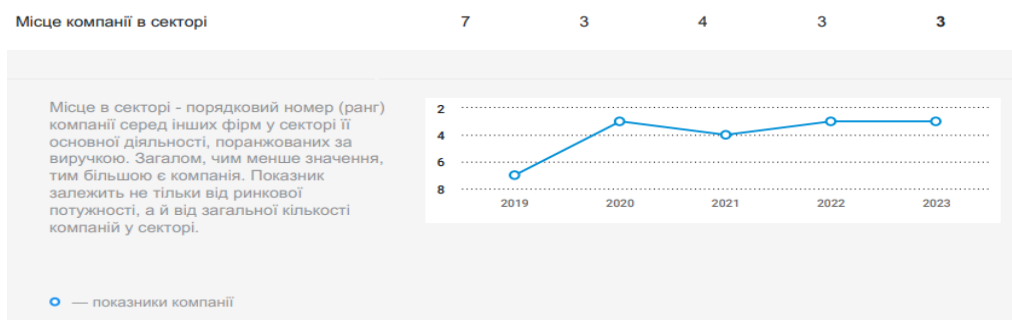


Рис. 2.1. Місце компанії в секторі

Джерело: сформовано за даними YouControl

Відповідно до статуту підприємства (Додаток В), товариство має статус юридичної особи та здійснює свою діяльність на засадах повного господарського розрахунку, самофінансування й самоокупності. У його розпорядженні знаходяться власний баланс, поточний і валютний рахунки в банках, а також фірмові бланки, кругла печатка з назвою та логотипом, штамп, товарний знак, символіка та інші необхідні реквізити для виконання статутних завдань.

Кожний структурний підрозділ має право використовувати власні печатки та штампи.

Товариство може здійснювати продаж, обмін, оренду засобів виробництва та інших матеріальних цінностей як юридичним, так і фізичним особам, а також

безоплатно передавати чи відчужувати їх, за умови дотримання законодавства України.

Формою власності є недержавна власність.

Основною діяльністю товариства є ремонт та будівництво автомобільних доріг.

Метою діяльності підприємства є:

- Сприяння розвитку ринкових відносин у галузі дорожнього будівництва;
- Забезпечення прибутковості шляхом задоволення суспільного попиту на товари та послуги;
- Надання послуг відповідно до основної діяльності компанії;
- Досягнення провідних позицій у сфері сучасного дорожнього будівництва, дотримуючись ключових принципів;
- Забезпечення прозорості та чесності у взаємовідносинах, підвищення професійного рівня та відповідальності за якість виконуваних робіт;
- Розвиток інфраструктури дорожнього господарства.

Виконавчим органом, що здійснює управління поточною діяльністю товариства є директор.

Основними види економічної діяльності згідно з КВЕД (додаток Г) є:

41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель;

42.11 Будівництво доріг і автострад (основний);

71.11 Діяльність в сфері архітектури;

71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах.

23.99 Виробництво неметалевих мінеральних виробів.

81.29 Інші види діяльності із прибирання.

81.30 Надання ландшафтних послуг.

46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насіння і кормами для тварин.

46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами.

42.13 Будівництво мостів і тунелів.

42.21 Будівництво трубопроводів.

42.22 Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій.

43.11 Знесення.

43.12 Підготовчі роботи.

43.21 Електромонтажні роботи.

43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування.

43.29 Інші будівельно-монтажні роботи.

43.99 Інші спеціалізовані будівельні роботи.

На 31 грудня 2023 року статутний капітал підприємства складав 5 131 000 грн (рис. 2.2 та 2.3), при цьому умови щодо формування статутного капіталу виконані повністю.

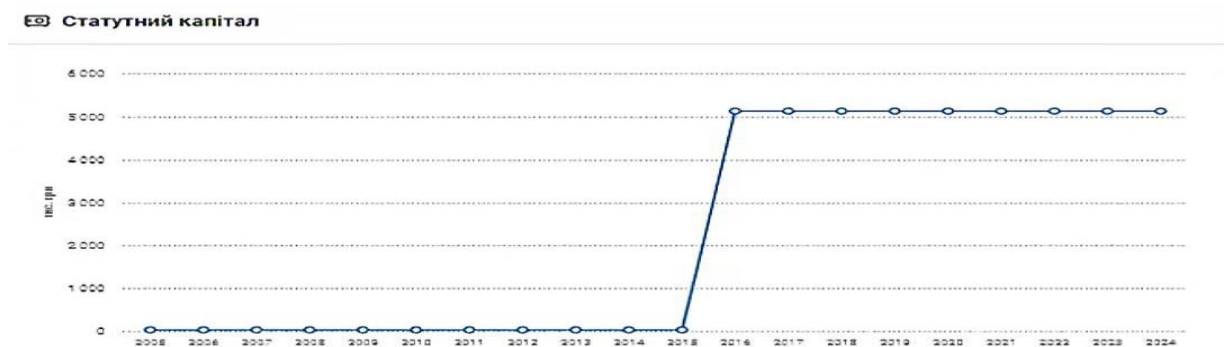


Рис. 2.2. Статутний капітал

Джерело: сформовано за даними You Control

Рік	Сума на початок періоду (грн.)	Сума на кінець періоду (грн.)	Різниця абсолютна (грн.)	Різниця відносна (%)
2024	5 131 000	-	-	-
2017-2023	5 131 000	5 131 000	-	-
2016	31 000	5 131 000	5 100 000	16431.61
2005-2015	31 000	31 000	-	-

Рис. 2.3. Зміни у статутному капіталі

Джерело: сформовано за даними You Control

На 2024 рік заплановано виконання робіт за більше ніж 50 договорами на загальну суму понад 6 000 000 000 гривень, з яких більшість передбачає надання авансів.

Для оптимізації витрат і досягнення економії підприємство активно використовує можливості системи Prozorro, що дозволяє суттєво знизити фінансові витрати.

Крім того, підприємство проявляє відповідальність у рамках договірних відносин з усіма своїми партнерами.

Що стосується кадрової політики та соціальних аспектів ТОВ «РДС», компанія застосовує сучасні методи управління, виділяючи окрему сферу, яка займається управлінням персоналом.

Оскільки українські підприємства функціонують в умовах кризи, їхня економіка піддається значному впливу різноманітних загроз і ризиків, зокрема тих що стосується кадрових питань. Тому кадрова політика повинна орієнтуватися не лише на створення комфортних умов праці, а й на надання можливостей для кар'єрного розвитку, а також забезпечення стабільності та впевненості у майбутньому.

Головна мета кадрової політики – гарантувати наявність кваліфікованих працівників на кожному робочому місці як сьогодні, так і в майбутньому. Успіх будь-якого підприємства залежить від його співробітників. Саме тому сучасне управління передбачає виділення окремої сфери, яка фокусується на ефективному управлінні кадровими ресурсами організації.

В поточному році на підприємстві працює 1612 робітників, серед яких 110 жінок, з яких сім займають керівні посади.

Щорічно компанія здійснює підготовку кадрів, займається їх професійним розвитком і впроваджує найкращі методи взаємодії між підприємством та працівниками.

Організаційну структуру досліджуваного підприємства можна представити на рис. 2.4:

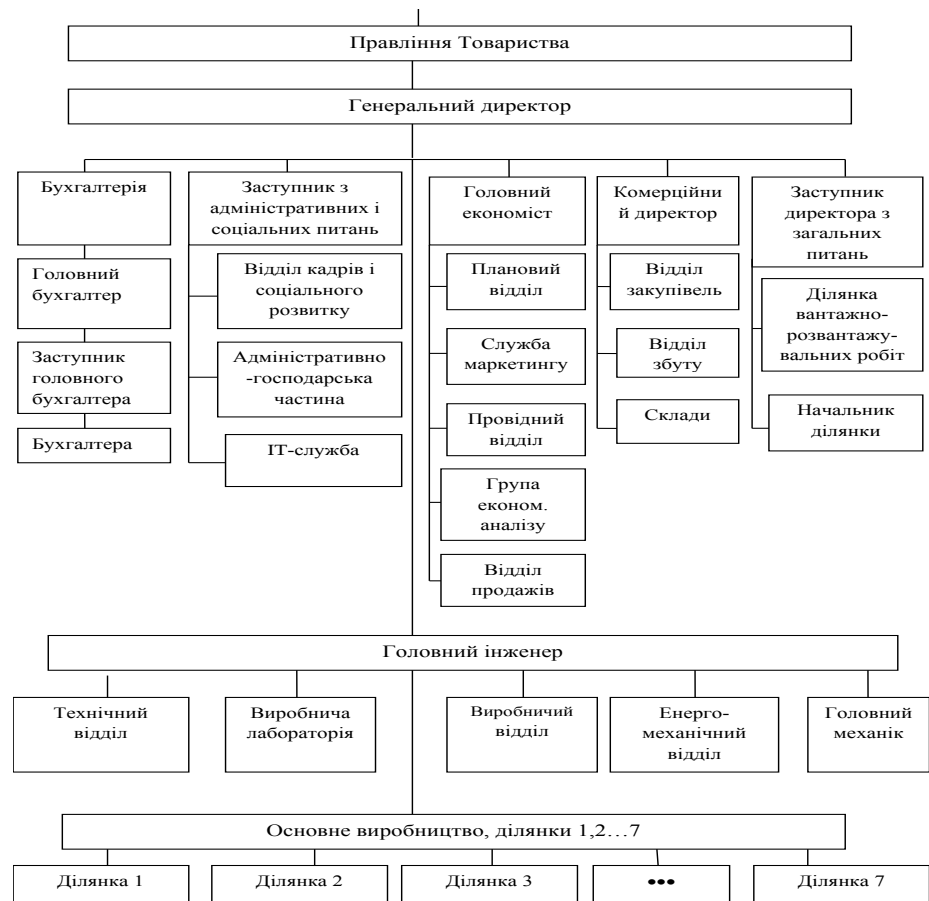


Рис. 2.4. Організаційна структура підприємства

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

Також окремо можна представити організаційну структуру бухгалтерії ТОВ «РДС» (рис. 2.5):

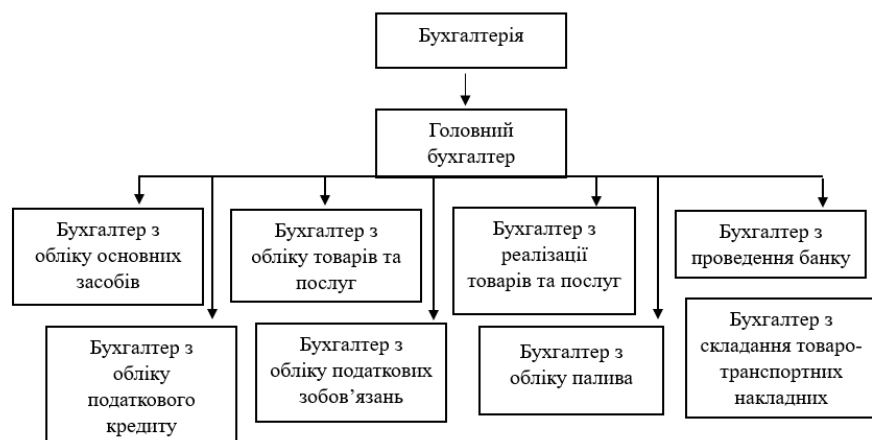


Рис. 2.5. організаційна структура бухгалтерії ТОВ «РДС»

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

Бухгалтерський облік на підприємстві централізований і ведеться за допомогою програмного забезпечення «1С: Бухгалтерія 8.3». Вся звітність подається через систему «М.Е.Дос». Щодо облікової політики, головним бухгалтером розроблено відповідний наказ (додаток Д).

На підприємстві створена ефективна система охорони праці, яка є ключовим елементом для забезпечення комфортних і безпечних умов праці. Ця система відповідає вимогам законодавства та орієнтована на профілактику виробничих травм і професійних захворювань.

Підприємство своєчасно проводить інструктажі з охорони праці як під час прийому на роботу, так і процесу виконання трудових обов'язків. Працівники проходять інструктажі, навчання та перевірку знань з охорони праці, надання першої медичної допомоги постраждалим від нещасних випадків, а також ознайомлюються з правилами поведінки в разі аварій – все це забезпечується за рахунок роботодавця.

Компанія дотримується соціальних гарантій і має низький рівень плинності кадрів, що складає не більше 5% на рік.

На даний момент в Товаристві не створено та не затверджено окремого документа, що описує характеристики систем внутрішнього контролю та управління ризиками. Однак, при проведенні внутрішнього контролю застосовуються різні методи, які включають такі елементи:

- Бухгалтерський фінансовий облік – це документація, інвентаризація, ведення рахунків та застосування подвійного запису;
- Бухгалтерський управлінський облік – це нормування витрат та розподіл обов'язків між працівниками;
- Аудит, ревізія та контроль – це перевірка дотримання облікових правил щодо окремих господарських операцій, перевірка документів, проведення інвентаризації, перевірка правильності розрахунків, усне опитування співробітників, а також підтвердження та відстеження операцій.

Усі вищенаведені методи формують потужну та цілісну систему, яка застосовується для ефективного управління підприємством.

Також на підприємстві усі документи складені згідно з графіком документообігу (додаток Е).

На підприємстві сплачуються такі збори та внески:

- ПДФО;
- ПДВ;
- Військовий збір;
- ЄСВ;
- Податок на прибуток;
- Податок на землю.

ТОВ «РДС» користується такими НП(С)БО:

- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»;
- НП(С)БО 7 «Основні засоби»;
- НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»;
- НП(С)БО 9 «Запаси»;
- НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»;
- НП(С)БО 11 «Зобов'язання»;
- НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти»;
- НП(С)БО 14 «Оренда»;
- НП(С)БО 15 «Дохід»;
- НП(С)БО 16 «Витрати»;
- НП(С)БО 17 «Податок на прибуток»;
- НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»;
- НП(С)БО 26 «Виплати працівникам»;
- НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»;
- НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів».

Товариство з обмеженою відповідальністю «Ростдорстой» є крупним підприємством, тому надає повний пакет фінансової звітності.

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) (додаток Ж).
2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (додаток З).
3. Звіт про рух грошових коштів (додаток И).
4. Звіт про власний капітал (додаток К).
5. Примітки до фінансової звітності (додаток Л).
6. Dodatok do primіtok річної фінансової звітності (додаток М).

Управлінський персонал несе відповідальність за підготовку та достовірне представлення фінансової звітності відповідно до НП(С)БО, а також за забезпечення ефективної системи внутрішнього контролю, необхідної для того, щоб звітність не мала суттєвих помилок або викривлень, спричинених шахрайством чи іншими обставинами.

При складанні фінансової звітності управлінський персонал оцінює можливість підприємства продовжувати свою діяльність у майбутньому на основі принципу безперервності. Це передбачає розкриття відповідних інформаційних аспектів і застосування пропусків про безперервність діяльності, за винятком коли управлінський персонал планує ліквідацію підприємства або припинення його діяльності, або коли немає інших реальних варіантів.

Керівники вищого рівня відповідають за нагляд над процесом фінансової звітності. При складанні оборотно-сальдової відомості можна побачити залишки на рахунках на початок і кінець року, а також обороти за дебетом і кредитом протягом звітного періоду (додаток Н).

Крім того, на підприємстві також ведеться Головна книга, що дає загальний огляд її стану, який можна побачити у додатку П.

На підприємстві можна виділити такі форми, які передаються до статистики протягом року:

1. Звіт підприємства з іноземними інвестиціями (додаток Р).
2. Звіт про роботу автотранспорту.
3. Звіт про використання та запаси палива (додаток С).
4. Звіт про постачання та використання енергії.

5. Звіт про взаєморозрахунки з нерезидентами.
6. Структурне обстеження підприємства.
7. Звіт про витрати на охорону навколишнього природного середовища.
8. Звіт про відходи.
9. Звіт із праці.
10. Обстеження ділової активності будівельного підприємства.
11. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємстві.
12. Звіт про заборгованість з оплати праці.
13. Звіт про капітальні інвестиції.
14. Звіт про виконання будівельних робіт.
15. Звіт про викиди забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів.
16. Звіт про умови праці, пільги та компенсації за роботу зі шкідливими умовами праці.

У звіті про фінансові результати витрати відображаються в бухгалтерському обліку через зменшення активів або збільшення зобов'язань.

Витратами для ТОВ «РДС» вважаються зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу, якщо ці витрати можна точно оцінити.

Доходи визнаються в Звіті про фінансові результати, коли можна точно оцінити їх суму, при надходженні активів або погашенні зобов'язань, що збільшують власний капітал підприємства. Так само витрати відображаються, коли можна точно оцінити їх суму, при вибутті активів або збільшенні зобов'язань.

Доходи та витрати зазвичай обліковуються за принципом нарахування, в залежності від того, наскільки завершено конкретну операцію. Ступінь завершеності оцінюються як співвідношення фактично наданих послуг до загального обсягу послуг, що мають бути надані.

Прибутки та збитки від операцій з фінансовими інструментами відображаються відповідно до п. 35 МСБО 1 «Подання фінансової звітності».

Звіт про рух грошових коштів підприємства, складений прямим методом, надає інформацію про основні категорії грошових надходжень та витрат, базуючись на облікових записах.

Цей звіт відображає грошові потоки підприємства за звітний період, поділені на потоки від: операційної діяльності, інвестиційної діяльності, фінансової діяльності.

Також підприємство розкриває інформацію про значні залишки грошових коштів, які є на кінець звітного періоду.

На рахунках товариства немає грошових коштів, які є наявними, але недоступними для використання.

У Звіті про власний капітал вказано, що статутний капітал товариства становить 5 131 тис. грн.

Сплачена сума статутного капіталу на кінець звітного періоду дорівнює 5 131 тис. грн.

Неоплачена частина капіталу відсутня на кінець звітного періоду.

Протягом звітного періоду нараховані дивіденди на загальну суму 5 000 тис. грн.

На початок та кінець звітного періоду в балансі підприємства немає резервного капіталу.

Податковий облік з податку на прибуток ТОВ «РДС» ведеться відповідно до Податкового кодексу України. Об'єктом оподаткування є прибуток, який отриманий як в Україні, так і за її межами. При цьому розрахунок оподатковуваного прибутку здійснюється шляхом коригування фінансового результату до оподаткування, визначеного відповідно до НП(С)БО в фінансовій звітності підприємства. Дані, які відображаються в податковій звітності, відповідають тим, що зазначені у фінансовій звітності за відповідний період.

ТОВ «РДС» зареєстроване як платник податку на додану вартість за своїм індивідуальним номером. Під час перевірки показників у поданих деклараціях з

податку на додану вартість за період з 01.01.2023 по 31.12.2023 було встановлено, що підприємство коректно визначає податковий кредит та податкові зобов'язання відповідно до вимог Податкового кодексу України.

За правильність складання податкової звітності відповідає управлінський персонал компанії.

Крім того, підприємство щомісяця подає податкову декларацію з податку на додану вартість (додаток Т).

Ознайомимося з особливостями обліку виробничих запасів у п. 2.2.

2.2. Основні принципи обліку виробничих запасів на досліджуваному підприємстві

Значною і важливою частиною активів підприємства є виробничі запаси: сировина та матеріали, паливо, запасні частини, малоцінні та швидкозношувані предмети. У складі собівартості реалізованих послуг підприємства матеріальні витрати складають близько 50%.

Для обліку виробничих запасів на підприємстві використовується рахунок бухгалтерського обліку: 20 «Виробничі запаси».

Аналітичний облік виробничих запасів на підприємстві ведеться у розрізі місць зберігання, матеріально відповідальних осіб та видів запасів.

На підприємстві виробничі запаси оприбутковуються на рахунках бухгалтерського обліку за первісною вартістю, яка визначається на підставі первинних документів в залежності від шляхів надходження запасів.

Основним способом надходження виробничих запасів на підприємство є придбання у постачальників.

До первісної вартості виробничих запасів при їх надходженні від постачальників включаються наступні витрати: суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику; витрати на вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування запасів до місця їх використання; інші витрати, які

безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.

Надходження матеріальних цінностей на підприємство здійснюється на основі супровідних документів, якими оформлюють їх відвантаження у постачальників (прибуткових накладних, товарно-транспортних накладних).

При купівлі виробничих запасів постачальник надає підприємству рахунок для оплати. Рахунок містить відомості про постачальника та клієнта, дату поставки, банківські реквізити, опис товару, умови оплати, кількість товарів, ціна одиниці товару, загальна сума товару, тощо.

Облік розрахунків з постачальниками ведеться на субрахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками». За кредитом субрахунку відображається заборгованість за одержані від постачальників матеріали та сировину, а за дебетом – її погашення, списання тощо. Ключовими постачальниками виробничих запасів для підприємства є ТОВ «Жнива України ХХІІІ», ТОВ «Украрматрейд», ТОВ «Ковальська Бетон», ТОВ «Монтажбуд 77».

Облік запасів на підприємстві здійснюється за двома складовими: за місцем зберігання (складський облік) та в бухгалтерії. Завідувач складу та комірники підприємства є матеріально відповідальними особами, їх призначають на посаду за погодженням з головним бухгалтером з одночасним підписанням трудової угоди та договору про повну матеріальну відповідальність. Для забезпечення оперативного порядку розміщення матеріальних запасів приміщення складу на підприємстві поділяється на сектори, у межах приміщення відведено окремі площадки для зберігання матеріалів відкритого зберігання, а також ізольовані місця для зберігання деяких видів матеріальних запасів. Приміщення складу забезпечене обладнанням для розміщення у вигляді стелажів, полиць, ящиків.

При надходженні виробничих запасів на підприємство від постачальників складаються відповідні бухгалтерські записи (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Кореспонденція рахунків з обліку надходження виробничих запасів

№ з/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1	2	3	4	5
1	Отримано від постачальників виробничі запаси та оприбутковано на баланс підприємства	Накладна, прибутковий ордер	20	6312
	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	Податкова накладна	6412	6312
2	Придбано і оприбутковано запаси через підзвітних осіб за вартістю без ПДВ	Накладна, прибутковий ордер	20	372
	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	Податкова накладна	6412	372
3	Оприбутковано безоплатно отримані запаси	Накладна, акт приймання	20	718
4	Оприбутковано запаси, отримані від учасника (засновника) підприємства	Установчі документи, бухгалтерська довідка, прибутковий ордер	20	46

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

Найчастіше вибуття запасів на підприємстві відбувається за такими напрямками, як:

- споживання у процесі надання послуг, виконання робіт;
- продаж іншим підприємствам та організаціям;
- відображення в обліку виявлених у результаті інвентаризації нестач або надлишків.

Основними покупцями виробничих запасів підприємства є: ТОВ «СПК Флагман», ТОВ «Дорбуд-12», ТОВ «Автодор».

Вибуття запасів на підприємстві оформлюється наступними первинними документами:

- Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів. Оформлюється при разовому відпуску виробничих запасів в межах підприємства.

- Видаткова накладна. Розрахунковий документ, що виписується постачальником на ім'я покупця на кожен партію відвантажених виробничих запасів.

Для оцінки вибуття запасів на підприємстві використовується метод ФІФО. Таким чином спочатку відбувається списання запасів, які надійшли першими (за їх обсягом і ціною), а після списують запаси, що надійшли наступними і так далі. Даний метод оцінки вибуття запасів зафіксовано у документі про облікову політику підприємства.

Основними перевагами цього методу є те, що він простий у використанні, систематичний та об'єктивний. Застосування цього методу дозволяє значно прискорити роботу бухгалтера, а також забезпечує відображення залишків невикористаних запасів на дату балансу за вартістю, яка максимально наближена до реальної ринкової. Цей метод добре узгоджується з фізичним рухом товарів на підприємстві і призводить до збільшення звітного прибутку в періоди зростання цін.

Представимо кореспонденцію рахунків на підприємстві при вибутті виробничих запасів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Кореспонденція рахунків з обліку вибуття виробничих запасів

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Реалізація виробничих запасів:		
	- дохід від реалізації	377 «Розрахунки з іншими дебіторами»	712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»
	- відображена сума ПДВ	712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»	6412 «Розрахунки по податках»
	- собівартість реалізованих запасів	943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»	20 «Виробничі запаси»
2	Використання виробничих запасів для:		
	- виробництва продукції (робіт, послуг)	235 «Виробництво»	20 «Виробничі запаси»
	- загальновиробничих потреб	91 «Загальновиробничі витрати»	22 «МШП»
	- загальногосподарських потреб	92 «Адміністративні витрати»	

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4
	- забезпечення збуту	93 «Витрати на збут»	

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

Інвентаризація виробничих запасів на підприємстві проводиться з метою забезпечення достовірності бухгалтерського обліку шляхом їх зіставлення з фактичною наявністю 1 раз на рік перед складанням річної фінансової звітності. Відповідальність за організацію інвентаризації несе керівник підприємства, який створює необхідні умови для її проведення у стислі строки, визначає об'єкти, кількість і терміни проведення інвентаризації.

Інвентаризація виробничих запасів здійснюється за місцями зберігання та за матеріально-відповідальними особами підприємства. У процесі інвентаризації визначається фактична наявність цінностей, виявляються відхилення від даних книг обліку і причини відхилень. Інвентаризаційні описи (акти) разом з висновками робочої комісії здають до бухгалтерії для виявлення кінцевих результатів. При цьому бухгалтерія складає звіральну відомість, в якій визначаються кінцеві результати інвентаризації.

В фінансовій звітності підприємства на дату балансу виробничі запаси відображаються за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. Виробничі запаси відображаються за чистою реалізаційною вартістю, якщо на дату балансу їх вартість знизилася чи вони застарілі, зіпсовані або іншим шляхом втратили початкову очікувану економічну вигоду. У випадку, коли первісна вартість виробничих запасів більша за чисту вартість реалізації, сума такого перевищення списується на витрати звітного періоду. Таким чином відбувається процес уцінки.

У бухгалтерському обліку підприємство на суму уцінки виробничих запасів складає наступний бухгалтерський запис:

Дт 946 «Втрати від знецінення запасів» Кт 20 «Виробничі запаси».

В Україні використовується значна кількість програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку, найбільш популярними з яких є «BAS

Бухгалтерія» (варіація 1С для українського бізнесу), «Облік SAAS», «SAP Business», «MASTER: Бухгалтерія», «Онлайн-бухгалтерія Dilovod». Останнім часом спостерігається тенденція бізнесу впроваджувати альтернативу 1С/BAS бухгалтерії.

Бухгалтерський облік на підприємстві повністю автоматизований за допомогою програмного продукту «1С: Підприємство 8.3». Програма охоплює всі бізнес-процеси підприємства та надає чітку картину господарсько-фінансової діяльності, при цьому розмежовуючи області даних, що зберігаються, і доступ до відомостей працівників різних статусів і підрозділів.

Розглянемо порядок обліку операцій з руху виробничих запасів підприємства в програмі «1С: Підприємство 8.3». Перелік номенклатури запасів підприємства зберігається в довіднику «Номенклатура». Основними властивостями кожного окремого елемента номенклатури є наступні дані:

- коротка та повна назва елемента номенклатури;
- одиниця виміру (шт, кг, м, тощо);
- ставка оподаткування ПДВ;
- стаття витрат;
- рахунки обліку;
- специфікації;
- інвентарні номери.

Перелік контрагентів (постачальників, покупців) товариства зберігається в довіднику «Контрагенти». В довіднику можна знайти основні відомості про підприємство-контрагента (контактні дані, список та тип укладених договорів).

При надходженні виробничих запасів на склад від постачальника в програмі створюється документ «Надходження товарів та послуг». Цей документ призначений для відображення операцій з оприбуткування запасів на склад підприємства.

Документ «Надходження товарів та послуг» впливає на облік: збільшує кількість товарів на тому складі, куди здійснюється надходження товарів.

Також документ збільшує суму заборгованості компанії перед постачальниками (рис. 2.6).

Надходження товарів та послуг РДС00006558 від 30.09.2024 23:59:00							
Регістр бухгалтерії "Журнал проводок (бухгалтерський облік)"							
Організація	Рах Дт	Субконто Дт	Кількість Дт	Рах Кт	Субконто Кт	Кількість Кт	Сума
			Валюта Дт			Валюта Кт	Зміст
			Вал. сума Дт			Вал. сума Кт	Номер журналу
Ростдорстрой, ТОВ	205	Фарба акрилова 10л	27	6312	Ітера Груп ЛТД, ТОВ		33 039,36
		Надходження товарів та			Рах. №2962 від 24.09.24		Оприбутковані ТМЦ
		бд конструкц шляхопр.					
Ростдорстрой, ТОВ	6441	Ітера Груп ЛТД, ТОВ		6312	Ітера Груп ЛТД, ТОВ		6 607,87
		Рах. №2962 від 24.09.24			Рах. №2962 від 24.09.24		ПДВ -податковий кредит
Ростдорстрой, ТОВ	205	Фарба ґрунтуюча 25кг	9	6312	Ітера Груп ЛТД, ТОВ		7 239,6
		Надходження товарів та			Рах. №2962 від 24.09.24		Оприбутковані ТМЦ
		бд конструкц шляхопр.					
Ростдорстрой, ТОВ	6441	Ітера Груп ЛТД, ТОВ		6312	Ітера Груп ЛТД, ТОВ		1 447,92
		Рах. №2962 від 24.09.24			Рах. №2962 від 24.09.24		ПДВ -податковий кредит
Ростдорстрой, ТОВ	205	Синя сітка (50м2)	50	6312	Ітера Груп ЛТД, ТОВ		793
		Надходження товарів та			Рах. №2962 від 24.09.24		Оприбутковані ТМЦ
		бд конструкц шляхопр.					
Ростдорстрой, ТОВ	6441	Ітера Груп ЛТД, ТОВ		6312	Ітера Груп ЛТД, ТОВ		158,6
		Рах. №2962 від 24.09.24			Рах. №2962 від 24.09.24		ПДВ -податковий кредит

Рис. 2.6. Результат проведення документу «Надходження товарів та послуг»

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

В даному документі вказується наступна інформація:

- номер та дата документу;
- постачальник товарів та послуг, також обов'язково вказується відповідний договір;
- перелік , ціни та кількість товарів та послуг;
- загальна сума документу;
- рахунки обліку товарів;
- назва складу на який надходять товари;
- рахунки обліку взаєморозрахунків з постачальником;
- інша додаткова інформація яка відносить до транзакції.

Господарські операції придбання виробничих запасів належать до операцій за вхідним ПДВ. Для отримання права на податковий кредит потрібно визначити податковий статус господарської операції, інакше кажучи, чи будуть одержувані активи використовуватися у господарській діяльності підприємства (реквізит «Податкове призначення»). Документом, який слугує підставою для

формування вхідного очікуваного ПДВ, може бути «Надходження товарів та послуг» або «Платіжне доручення вихідне».

При отриманні податкової накладної від постачальника створюється документ «Реєстрація вхідного податкового документу» (рис. 2.7). Даний документ використовується для відображення в обліку податкового кредиту при придбанні виробничих запасів. В документі вказується наступна інформація:

- номер та дата документу;
- контрагент та договір;
- номер та дата вхідного податкового документу;
- документ-підстава;
- ставка та сума ПДВ, загальна сума з ПДВ;
- стаття декларації з ПДВ;
- рахунки обліку ПДВ;
- інша додаткова інформація яка відноситься до транзакції.

Реєстрація вхідного податкового документа РДС00004338 від 25.09.2024 23:59:00

Регістр бухгалтерії "Журнал проводок (бухгалтерський облік)"

Організація	Рах Дт	Субkonto Дт	Кількість Дт	Рах Кт	Субkonto Кт	Кількість Кт	Сума
			Валюта Дт			Валюта Кт	Зміст
			Вал. сума Дт			Вал. сума Кт	Номер журналу
Ростдорстрой, ТОВ	6412			6442	Ковальська бетон ТОВ		22 564.9
					Дог.№БТРО_2023/07/03		ПДВ: податковий кред

Рис. 2.7. Результат проведення документу «Реєстрація податкового документу»

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

За очікуваним вхідним ПДВ проводка формується в дебет рахунка 6442 «Податковий кредит непідтверджений». При реєстрації отриманої від постачальника податкової накладної податковий кредит вважається підтвердженим і формується проводка: Дт 6412 Кт 6442 (рис. 2.46). Для коректного заповнення документа «Реєстрація вхідного податкового документу» документ створюється уведенням на підставі документа надходження чи оплати.

Для відображення в обліку оплати постачальнику за отримані запаси в програмі проводиться документ «Платіжне доручення». В документі вказується банківський рахунок, отримувач чи платник, сума та призначення платежу, документ розрахунків, ставка ПДВ, стаття руху грошових засобів, рахунок обліку та авансів.

При створенні платіжного доручення на основі відповідного документу (рахунку на оплату постачальнику чи документу «Надходження товарів і послуг») користувач формує документ в якому автоматично заповнюються всі необхідні графи: дата, платник, рахунок та банк платника, одержувач, рахунок та банк одержувача, договір, сума оплати, відсоток та сума ПДВ, призначення платежу.

Для списання виробничих запасів, які використовуються в господарській діяльності підприємства (наприклад, для списання у виробництво або на загальновиробничі витрати) призначений документ «Накладна-вимога». Проведення документу створює проводки, які відображають відпуск виробничих запасів в виробництво (рис. 2.8).

Вимога-накладна РДС00000063 від 28.02.2023 23:59:01							
Регістр бухгалтерії "Журнал проводок (бухгалтерський облік)"							
Організація	Рах Дт	Субkonto Дт	Кількість Дт	Рах Кт	Субkonto Кт	Кількість Кт	Сума
			Валюта Дт			Валюта Кт	Зміст
			Вал. сума Дт			Вал. сума Кт	Номер журналу
Ростдорстрой, ТОВ	2351	су_Київ-Одеса М-05 км		205	Консоль жорстка КЖ оц	131	34 247,33
		Влаштування а/бетонни			Надходження товарів та		Списані ТМЦ
					су_Київ-Одеса М-05 км		
Ростдорстрой, ТОВ	2351	су_Київ-Одеса М-05 км		205	Секція балки СБ-1 (4 мм	2	10 089,34
		Влаштування а/бетонни			Надходження товарів та		Списані ТМЦ
					су_Київ-Одеса М-05 км		
Ростдорстрой, ТОВ	2351	су_Київ-Одеса М-05 км		205	Стояк дорожній СД-1Г(Н	99	188 991
		Влаштування а/бетонни			Надходження товарів та		Списані ТМЦ
					су_Київ-Одеса М-05 км		
Ростдорстрой, ТОВ	2351	су_Київ-Одеса М-05 км		205	Болт М16*30	8,213	629,69
		Влаштування а/бетонни			Надходження товарів та		Списані ТМЦ
					су_Київ-Одеса М-05 км		

Рис. 2.8. Результат проведення документу «Накладна-вимога»

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

У документі вказується перелік та кількість матеріалів, склад з якого відпускаються виробничі запаси, податкове призначення, партія, тощо.

Для всіх інших списань виробничих запасів (наприклад, для списання на адміністративні витрати та витрати на збут) призначений документ «Списання товарів». Проведення документу створює проводки, які відображають списання виробничих запасів на інші потреби підприємства (рис. 2.9).

Списання товарів РДС00000555 від 31.08.2024 23:59:59							
Регістр бухгалтерії "Журнал проводок (бухгалтерський облік)"							
Організація	Рах Дт	Субконто Дт	Кількість Дт	Рах Кт	Субконто Кт	Кількість Кт	Сума
			Валюта Дт			Валюта Кт	Зміст
			Вал. сума Дт			Вал. сума Кт	Номер журналу
Ростдорстрой, ТОВ	91	Дорожньо-будівельна д		209	Саморіз 4,8*19	3	545,85
		4.91.3ВВ_Витрати на об			Надходження товарів та послуг РДС00005		Списані ТМЦ
		Госп. д-сть			склад_Головний Терновка Микол. Обл		
Ростдорстрой, ТОВ	91	Дорожньо-будівельна д		209	Саморіз	3	1 587,8
		4.91.3ВВ_Витрати на об			Надходження товарів та послуг РДС00005		Списані ТМЦ
		Госп. д-сть			склад_Головний Терновка Микол. обл		
Ростдорстрой, ТОВ	91	Дорожньо-будівельна д		209	Гвинт	5	13,5
		4.91.3ВВ_Витрати на об			Надходження товарів та послуг РДС00005		Списані ТМЦ
		Госп. д-сть			склад_Головний Терновка Микол. Обл		
Ростдорстрой, ТОВ	91	Дорожньо-будівельна д		209	Саморіз	8	2,4
		4.91.3ВВ_Витрати на об			Надходження товарів та послуг РДС00005		Списані ТМЦ
		Госп. д-сть			склад_Головний Терновка Микол. Обл		
Ростдорстрой, ТОВ	91	Дорожньо-будівельна д		209	Шуруп	4	0,2
		4.91.3ВВ_Витрати на об			Надходження товарів та послуг РДС00005		Списані ТМЦ
		Госп. д-сть			склад_Головний Терновка Микол. Обл		

Рис. 2.9. Результат проведення документу «Списання товарів»

Джерело: розроблено за даними підприємства

Для реєстрації в програмі факту руху виробничих запасів з одного складу на інший призначений документ «Переміщення товарів». В документі обов'язково вказується перелік та кількість запасів, склад-відправник та склад-отримувач. Проведення документу створює проводки, які відображають переміщення виробничих запасів з одного складу підприємства на інший (рис. 2.10).

Переміщення товарів РДС00000518 від 18.09.2024 00:00:59							
Регістр бухгалтерії "Журнал проводок (бухгалтерський облік)"							
Організація	Рах Дт	Субконто Дт	Кількість Дт	Счет Кт	Субконто Кт	Количество Кт	Сумма
			Валюта Дт			Валюта Кт	Содержание
			Вал. сума Дт			Вал. сума Кт	Номер журнала
Ростдорстрой, ТОВ	205	Асфальтна стружка	10,8	205	Асфальтна стружка	10,8	1 803,6
		Оприбуткований товар			Оприбуткування товару		Переміщення ТМЦ
		су_КПП Великопольске-Н			су_Киев-Одеса на учас		

Рис. 2.10. Результат проведення документу «Переміщення товарів»

Джерело: розроблено за даними підприємства

Таким чином, організація бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється і регулюється згідно чинного законодавства України, нормативних актів та регламентується наказом про облікову політику підприємства.

2.3 Рекомендації щодо удосконалення обліку виробничих запасів у ТОВ «Ростдорстой»

Удосконалення обліку виробничих запасів має надважливе значення для ефективного функціонування підприємств. Воно забезпечує:

- Оптимізацію використання ресурсів;
- Підвищення точності даних;
- Мінімізацію втрат;
- Покращення фінансової звітності;
- Підвищення конкурентоспроможності;
- Підтримку стратегічного планування;
- Дотримання нормативних вимог;
- Підвищення ефективності взаємодії з постачальником;
- Поліпшення внутрішнього контролю.

На сьогоднішній день економічна ситуація в країні залишається складною. Підприємства стикаються з постійними викликами, що ускладнюють утримання їхніх позицій на ринку. Це пов'язано із частими змінами в законодавстві, зростанням цін і податкового навантаження, а також погіршенням торговельних відносин з окремими країнами. В умовах формування конкурентного ринкового середовища в Україні кожне підприємство відчуває нагальну потребу в підвищенні ефективності використання виробничих запасів та збільшенні прибутковості своєї діяльності.

Головною рекомендацією, щодо напряму удосконалення у ТОВ «РДС» є зниження собівартості продукції. Основними шляхами зниження собівартості та підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства є:

- Скорочення обсягу браку та підвищення якості продукції;
- Зниження витрат на виробництво шляхом раціонального використання сировини та матеріалів;
- Впровадження сучасних технологій та покращення умов праці;
- Пошук нових постачальників та закупівля сировини та матеріалів за вигіднішими цінами;
- Ефективніше використання виробничих площ;
- Раціональне використання матеріальних ресурсів шляхом дотримання встановлених норм і стандартів щодо обсягів виробничих запасів.

На підприємстві було виявлено низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами, що обумовлено затримками в надходженні первинної документації, зокрема лімітно-забірних карток до бухгалтерії. Для покращення цього процесу доцільно:

- Впровадити графіки документообігу для обліку запасів, чітко розподіливши обов'язки працівників щодо оформлення та перевірки первинної документації, а також забезпечити ознайомлення відповідальних осіб із цими вимогами;
- Модернізувати систему автоматизації обліково-аналітичних операцій, пов'язаних із виробничими запасами, для забезпечення своєчасного надходження та обробки даних;
- Підготувати та видати розпорядчу документацію працівникам, відповідальним за виконання певних господарських операцій, з наданням їм права підпису первинних документів.

На підприємстві було зафіксовано, що в період з 2021 по 2023 рік щорічна інвентаризація не проводилась. У зв'язку з цим рекомендується здійснити повну

інвентаризацію. Бо саме регулярна інвентаризація дозволить своєчасно виявляти невідповідності, брак чи зайві запаси, що сприятимуть підвищенню точності обліку та ефективності використання виробничих запасів. Також обов'язково проводити моніторинг та аудит виробничих запасів, бо це допоможе своєчасно виявляти проблеми, коригувати процеси та забезпечити дотримання встановлених стандартів і нормативів.

Під час проведення інвентаризації підприємству слід дотримуватися вимог Положення № 879, бо саме це положення має на меті забезпечення точності обліку, підвищення прозорості та контролю за використанням матеріальних та фінансових ресурсів на підприємстві.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ, КОНТРОЛЬ ТА ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В УПРАВЛІННІ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Аналіз ефективності використання виробничих запасів на досліджуваному підприємстві

Як один з видів оборотних активів, запаси мають величезне значення для забезпечення фінансового добробуту підприємства. Це означає, що на підприємстві повинна бути розроблена комплексна система їх аналізу, причому сфера його завдань зачіпає як оцінку достатності та збереження матеріальних ресурсів, так і ефективність їх використання.

Проаналізуємо склад та структуру оборотних активів в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Аналіз складу та структури оборотних активів

Статті	2022 рік		2023 рік		Відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн	%	(+,-)	%
1	2	3	4	5	6	7
Запаси	502703	9,48	989124	15,61	+486421	+6,13
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2225951	41,97	488058	7,70	-1737893	-34,27
Дебіторська заборгованість за розрахунками по виданим авансам та з бюджетом	1156167	21,80	1739626	27,45	+583459	+5,65
Інша поточна дебіторська заборгованість	951722	17,95	1165751	18,40	+214029	+0,45
Поточні фінансові інвестиції	-	-	1089385	17,19	+1089385	+17,19
Гроші та їх еквіваленти	177845	3,35	149992	2,37	-27853	-0,99
Витрати майбутніх періодів	125	0,00	3188	0,05	+3063	+0,05
Інші оборотні активи	288853	5,45	711948	11,23	+423095	+5,79
Усього	5303366	100	6337072	100	+1033706	x

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

Аналізуючи склад та структуру оборотних активів можна зробити наступні висновки:

– загальна величина оборотних активів протягом аналізованих років збільшилася на 1 млрд. грн. за рахунок збільшення запасів на 486,4 млн. грн., дебіторської заборгованості за розрахунками на 583,5 млн. грн., іншої поточної заборгованості на 214 млн. грн., поточний фінансових інвестицій на 1,1 млрд. грн. та інших оборотних активів на 423 млн. грн.;

– протягом аналізованого періоду відбулося зменшення дебіторської заборгованості покупців на 1,7 млрд. грн. що може свідчити про покращення платіжної дисципліни покупців та клієнтів досліджуваного підприємства;

– у структурі оборотних активів підприємства найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за розрахунками – 27,5% на кінець 2023 року. При цьому запаси у структурі оборотних активів займають 15,6% на кінець 2023 року – протягом аналізованого періоду відбулося збільшення питомої ваги на 6,1%. Найбільш ліквідні активи підприємства (гроші та їх еквіваленти) займають лише 2,4% у складі оборотних активів на кінець 2023 року. Це свідчить про слабку короткострокову платоспроможність підприємства і його нездатність до оперативного погашення короткострокових зобов'язань.



Рис. 3.1. Структура оборотних активів у 2023 році, %

Джерело: розроблено автором

Проаналізуємо склад та динаміку запасів підприємства (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Аналіз складу та динаміки запасів підприємства

Показники	Абсолютна величина		Питома вага у загальній величині запасів, %		Відхилення, %	
	2022 рік	2023 рік	2022 рік	2023 рік	(+,-)	%
1	2	3	4	5	6	7
Виробничі запаси	192450	450901	38,28	45,59	+258451	+7,30
Незавершене виробництво	230607	458577	45,87	46,36	+227970	+0,49
Готова продукція	-	-	-	-	-	-
Товари	79646	79646	15,84	8,05	-	-7,79
Усього запасів	502703	989124	100	100	+486421	x

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

Цей дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси, чи є виробничі запаси збалансованими, а також виявити можливості для оптимізації їх обсягів.

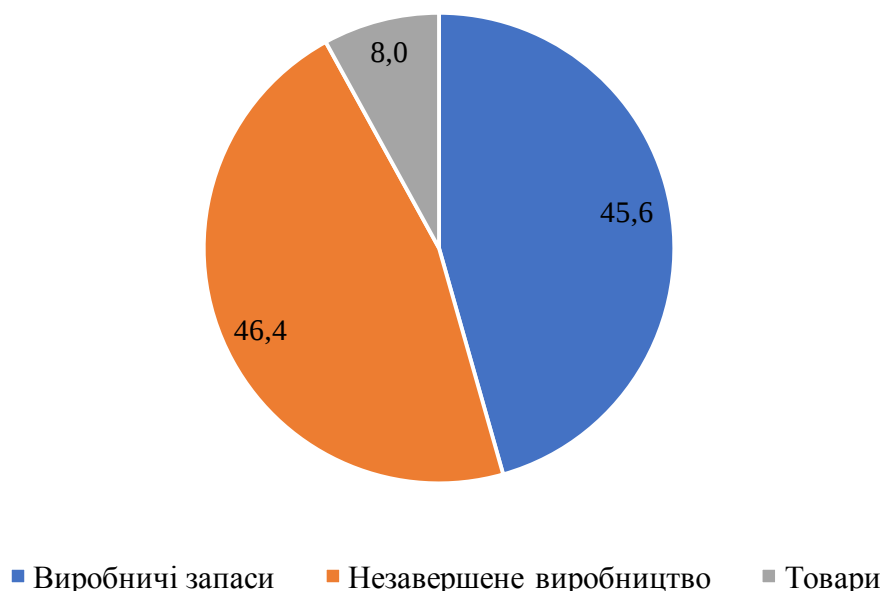


Рис. 3.2. Структура запасів у 2023 році, %

Джерело: розроблено автором

Аналізуючи склад та динаміку запасів можна зробити наступні висновки:

– загальна величина запасів протягом аналізованих років збільшилася на 486,4 млн. грн. за рахунок збільшення величини виробничих запасів на 258,5 млн. грн. та незавершеного виробництва на 228 млн. грн. Значне збільшення виробничих запасів може свідчити про надмірне нагромадження запасів або на збільшення масштабів діяльності підприємства;

– запаси складаються переважно з виробничих запасів (45,6%) та незавершеного виробництва (46,4%). Товари займають лише 8% у структурі запасів;

– товари підприємства мають бути перевірені на знецінення, так як їх величина не змінилася протягом аналізованого періоду.

Проведемо аналіз ефективності використання запасів у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз ефективності використання запасів

Показники	Роки		Відхилення (+, -)
	2022 рік	2023 рік	
1	2	3	4
1. Чистий дохід, тис. грн.	3390272	5971502	+2581230
2. Середньорічна вартість запасів, тис. грн.:	672217	745914	+73697
- виробничих запасів	173587	321676	+148089
- незавершеного виробництва	380331	344592	-35739
- товарів	118300	79646	-38654
3. Коефіцієнт оборотності запасів, раз	5,04	8,01	+2,96
- виробничих запасів	19,53	18,56	-0,97
- незавершеного виробництва	8,91	17,33	+8,42
- товарів	28,66	74,98	+46,32
4. Тривалість обороту запасів, днів	72,4	45,6	-26,8
- виробничих запасів	18,7	19,7	+1,0
- незавершеного виробництва	40,9	21,1	-19,9
- товарів	12,7	4,9	-7,9

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

Аналіз ефективності використання запасів показав, що протягом 2022-2023 років відбулися наступні зміни:

– чистий дохід підприємства зріс на 2,6 млрд. грн. і це позитивно вплинуло на швидкість обороту запасів;

– швидкість обороту запасів пришвидшилася на 27 днів і становить 45,6 днів у 2023 році;

– у 2023 році для повного обороту виробничих запасів на підприємстві необхідно 19,7 днів, що на 1 день більше ніж у попередньому році. Сповільнення оборотності відбулося через зростання середньорічних залишків виробничих запасів у 2023 році на 148 млн. грн.;

– швидкість обороту незавершеного виробництва у 2023 році зросла на 20 днів за рахунок зростання виручки від реалізації та зменшення середньорічних залишків незавершеного виробництва на 35,7 млн. грн.

Таким чином на підприємстві відбувається зростання виручки від реалізації та відповідно пришвидшення строку обороту запасів, що означає позитивну тенденцію, яку слід надалі підтримувати.

До шляхів підвищення ефективності використання виробничих запасів на підприємстві можна віднести:

- комплексну механізацію й автоматизацію вантажно розвантажувальних робіт на складах;
- впровадження економічно обґрунтованих норм запасів;
- прискорення науково-технічного прогресу, упровадженням прогресивної техніки і технології, розвиток стандартизації та уніфікації.

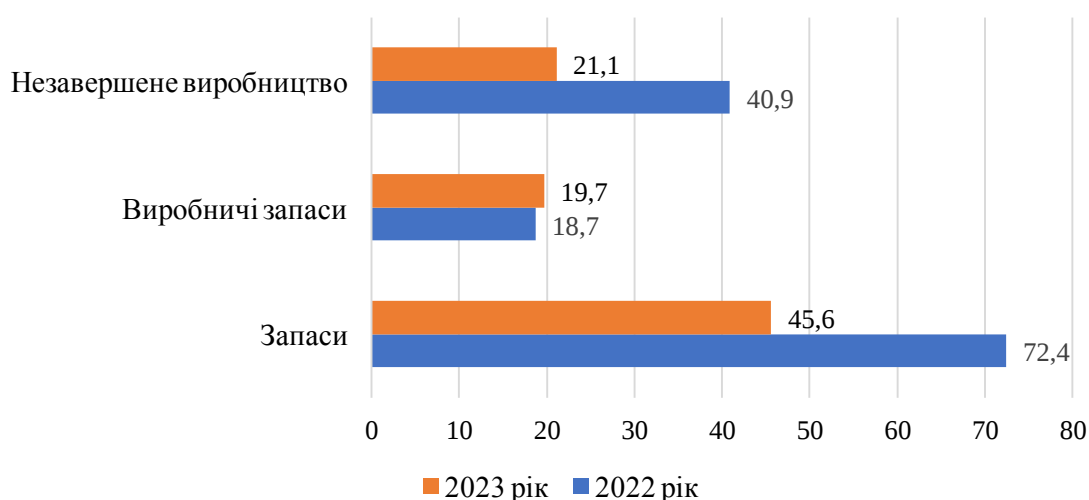


Рис. 3.3. Динаміка тривалості обороту запасів у 2022-2023 роках, днів

Джерело: розроблено автором

Проведемо аналіз впливу чинників на зміну оборотності запасів підприємства у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Аналіз впливу чинників на зміну оборотності запасів

Показники	Тривалість одного обороту в днях			Вплив чинників на зміну оборотності		
	2022 рік	При обсязі реалізації за попередній рік та середньорічних залишках запасів за звітний рік	2023 рік	усього	зокрема за рахунок	
					середньорічних залишків запасів	обсягу реалізації продукції
1	2	3	4	5	6	7
1. Виробничі запаси	18,7	34,6	19,7	+1,0	+15,9	-15,0
2. Незавершене виробництво	40,9	37,1	21,1	-19,9	-3,8	-16,0
2. Товари	12,7	8,6	4,9	-7,9	-4,2	-3,7
3. Усього запаси	72,4	80,3	45,6	-26,8	+7,9	-34,7

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

Аналіз впливу факторів на зміну оборотності запасів підприємства показав наступні зміни протягом 2022-2023 років:

- тривалість оборту запасів пришвидшилася майже на 27 днів: за рахунок збільшення обсягу реалізації прискорилося на майже 35 днів, а за рахунок збільшення середньорічних залишків запасів сповільнилося на 8 днів;
- тривалість оборту виробничих запасів сповільнилося на 1 день: за рахунок збільшення обсягу реалізації прискорилося на 15 днів, а за рахунок збільшення середньорічних залишків сповільнилося на 16 днів;
- тривалість оборту незавершеного виробництва пришвидшилася на 20 днів: за рахунок збільшення обсягу реалізації прискорилося на 16 днів, а за рахунок зменшення середньорічних залишків прискорилося на майже 4 дні;
- тривалість оборту товарів пришвидшилася на 8 днів: за рахунок збільшення обсягу реалізації прискорилося на майже 4 дні, а за рахунок зменшення середньорічних залишків прискорилося також на 4 дні.

Таким чином підприємству рекомендовано надалі підвищувати виручку від реалізації продукції (за допомогою змін у асортиментній політиці) з метою подальшого прискорення оборотності запасів.

Визначимо тип фінансової стійкості підприємства у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Аналіз типу фінансової стійкості підприємства

№ п/п	Показники	На кінець 2022 року	На кінець 2023 року
1	2	3	4
1	Власний капітал, тис. грн.	-319939	-131610
2	Необоротні активи, тис. грн.	55223	77674
3	Власні оборотні кошти, тис. грн. (1-2)	-375162	-209284
4	Довгострокові зобов'язання, тис. грн.	34455	24748
5	Наявність власних та довгострокових джерел покриття запасів, тис. грн. (3+4)	-340707	-184536
6	Короткострокові кредити і позики, тис. грн.	765561	578590
7	Загальна сума основних джерел покриття запасів, тис. грн. (5+6)	424854	394054
8	Запаси, тис. грн.	502703	989124
9	Надлишок, нестача власних оборотних коштів для покриття запасів, тис. грн. (3-8)	-877865	-1198408
10	Надлишок, нестача власних оборотних коштів та довгострокових зобов'язань для покриття запасів, тис. грн. (5-8)	-843410	-1173660
11	Надлишок, нестача основних джерел для покриття запасів, тис. грн. (7-8)	-77849	-595070
12	Тип фінансової стійкості	Кризовий	Кризовий
13	Запас фінансової стійкості у днях (пок.11 : чиста виручка від реалізації продукції) x 360	-8	-36
14	Надлишок (+) або нестача (-) коштів на 1 грн. запасів, грн.	-0,15	-0,60

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

Аналіз типу фінансової стійкості підприємства показав, що на протязі 2022-2023 років підприємство має кризовий тип фінансової стійкості (рис. 3.4).

Підприємству не вистачає власних оборотних коштів для покриття запасів (у 2023 році нестача становить 1,2 млрд. грн.), а також не вистачає основних джерел для покриття запасів (у 2023 році нестача становить 595 млн. грн.). Варто зазначити, що протягом аналізованих років на підприємстві зменшилася нестача власних оборотних коштів на 166 млн. грн. за рахунок отриманого чистого прибутку у 2023 році (негативна тенденція).

У 2023 році нестача коштів на 1 грн. запасів зросла на 0,45 грн. через зменшення суми основних джерел для покриття запасів на 30,8 млн. грн. та зростання величини запасів на 486,4 млн. грн.

Можна зробити висновок, що досліджуване підприємства фінансує запаси виключно за рахунок позикового капіталу та має високу залежність від кредиторів.

Таким чином підприємству рекомендовано збільшувати величину власного капіталу (шляхом реінвестування прибутку) для збільшення величини власних оборотних коштів для покриття запасів і покращення фінансової стійкості підприємства.

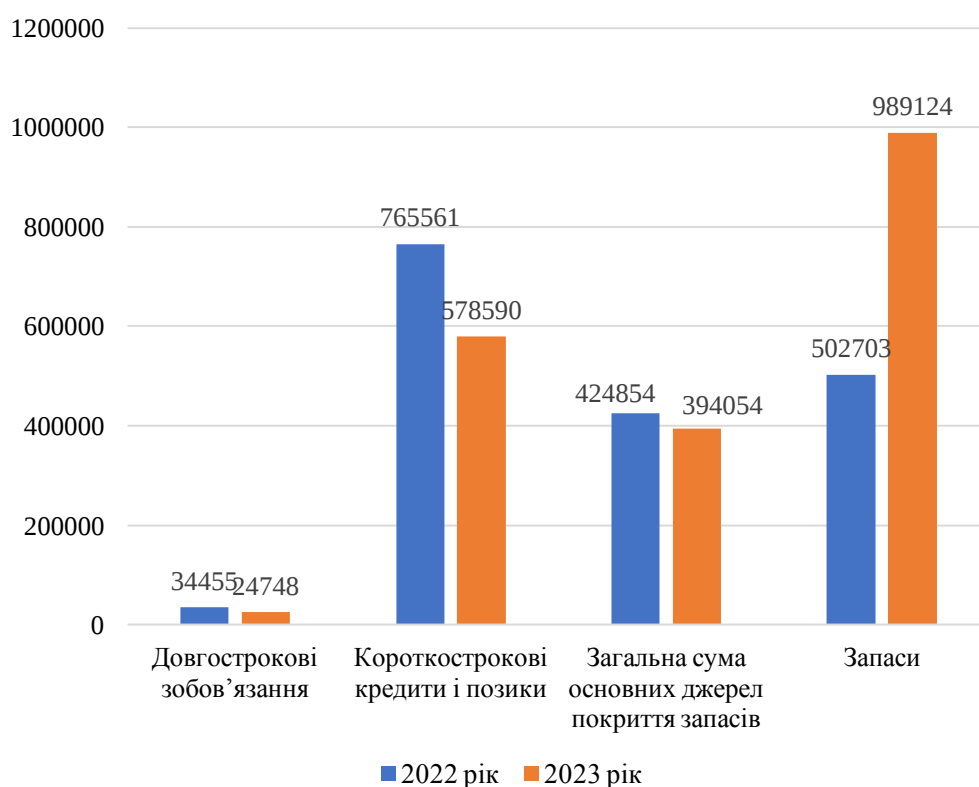


Рис. 3.4. Динаміка джерел покриття запасів у 2022-2023 роках, тис. грн.

Джерело: розроблено автором

Аналіз рис. 3.4 показав, що у 2023 році на підприємстві помітно зменшилася сума довгострокових зобов'язань та короткострокових кредитів і позик. При цьому відбулося значне зростання запасів майже в 2 рази.

3.2. Організація контролю виробничих запасів у ТОВ «Ростдорстой»

Контроль виробничих запасів спрямований на досягнення балансу між ефективністю використання ресурсів і мінімізацією витрат, що сприяє стабільній роботі підприємства та його довгостроковій фінансовій стійкості.

Метою контролю виробничих запасів є забезпечення оптимального управління ресурсами підприємства шляхом підтримання їх належного рівня, що дозволяє:

- Підтримувати безперебійний виробничий процес;
- Оптимізувати витрати на управління запасами;
- Забезпечити економічну ефективність;
- Запобігти ризикам дефіциту або надлишку;
- Покращити якість управлінських рішень;
- Підвищити конкурентоспроможність підприємства.

В свою чергу, метою аудиту виробничих запасів є перевірка відповідності даних про облік, стан і використання запасів для забезпечення ефективного управління ними, дотримання нормативно-правових вимог та підвищення економічної результативності підприємства.

Аудит виробничих запасів забезпечує надання достовірної та об'єктивної інформації для ухвалення управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію процесів обліку, зберігання та використання запасів, що сприяє підвищенню загальної ефективності діяльності підприємства.

Аудит виробничих запасів на підприємствах дорожнього будівництва має свої специфічні аспекти, зумовлені характером діяльності, умовами зберігання та використання матеріалів. Основні особливості:

1. Різноманітність та специфіка запасів – основні види запасів:
 - Будівельні матеріали (щебінь, пісок, асфальтобетон, цемент);
 - Паливно-мастильні матеріали;
 - Спеціальні хімічні добавки для дорожніх покриттів;

- Запасні частини для техніки.

Аудитор має враховувати специфічні властивості матеріалів (термін придатності, вимоги до зберігання, сезонність використання).

2. Умови зберігання та транспортування:

- Запаси можуть зберігатися на відкритих майданчиках або тимчасових складах, що ускладнює інвентаризацію;
- Перевірка відповідності умов зберігання нормативним вимогам (захист від атмосферних впливів, вологості, температури);
- Особлива увага до логістики, оскільки матеріали часто транспортуються безпосередньо до будівельних майданчиків.

3. Особливості обліку запасів:

- Більшість матеріалів використовується безпосередньо на об'єктах, тому облік має включати: ведення даних по кожному об'єкту будівництва та аналіз списання матеріалів на виконані роботи;
- Контроль правильності розподілу витрат між об'єктами;
- Урахування матеріалів, переданих на зберігання чи використання підрядникам.

4. Сезонність роботи:

- Використання запасів залежить від сезону (наприклад, асфальтобетон застосовується в теплу пору року);
- Оцінка відповідності закупівель матеріалів запланованим потребам із врахуванням сезонності.

5. Велика частка паливно-мастильних матеріалів – вони є критично важливими для роботи дорожньої техніки, тому аудитор повинен:

- Перевірити правильність обліку залишків і витрат паливно-мастильних матеріалів;
- Виявити можливі зловживання або втрати через неефективне використання.

6. Вплив на фінансові результати – значна частина запасів пов'язана із капітальними витратами, тому важливо перевірити:

- Відповідність обліку запасів стандартам фінансової звітності;
- Коректність відображення витрат на собівартість будівельних робіт.

7. Інвентаризація на розподілених об'єктах:

– Наявність матеріалів на різних будівельних майданчиках ускладнює інвентаризацію;

- Необхідність використання сучасних технологій для контролю.

Відповідальною особою за проведення внутрішнього аудиту на підприємстві є головний бухгалтер.

На досліджуваному підприємстві внутрішній аудит має певний алгоритм дій який наведено на рис. 3.5:



Рис. 3.5. Етапи проведення аудиту ТОВ «РДС»

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

Планування є початковим етапом аудиторської перевірки, під час якого складається план аудиту. Цей документ є більш деталізований, ніж загальна стратегія аудиту, і визначає характер, терміни та обсяг аудиторських процедур, що мають бути виконані співробітниками аудиторської фірми. Основною метою цих процедур є отримання достатніх і відповідних доказів для зниження аудиторського ризику до прийнятно низького рівня.

Складений план аудиту обов'язково має бути задокументований. Формат і детальність цього документування залежать від розміру та складності

підприємства, яке перевіряється, рівня суттєвості, обсягу іншої супровідної документації, а також від специфіки конкретного завдання.

Документація плану повинна чітко відображати заплановані характер, терміни та обсяг процедур оцінки ризиків, а також подальших аудиторських процедур. Це стосується кожного суттєвого класу операцій, залишків на рахунках та розкриттів, що відповідають оціненим ризикам.

На основі плану аудитор формує програму перевірки, у якій визначає перелік аудиторських процедур, що дозволяють:

1. Отримати необхідні аудиторські докази – забезпечити достатній і обґрунтований рівень доказів для підтвердження достовірності фінансової звітності.
2. Оцінити ризики суттєвих викривлень – виявити та оцінити ризики викривлень, що можуть вплинути на звітність через помилки або шахрайство.
3. Перевірити відповідність нормативним вимогам – з'ясувати, чи дотримується підприємство вимог чинного законодавства та стандартів бухгалтерського обліку.
4. Оцінити ефективність внутрішнього контролю – перевірити, чи забезпечує система внутрішнього контролю на підприємстві належний рівень захисту від викривлень і ризиків.
5. Підтвердити достовірність облікових даних – заставити облікові дані з фактичним станом активів, зобов'язань і операцій підприємства.
6. Виявити потенційні проблемні зони – ідентифікувати можливі слабкі місця в обліку чи операційній діяльності, що можуть потребувати додаткової уваги.
7. Забезпечити об'єктивність аудиту – встановити процедури, які гарантують неупередженість і об'єктивність оцінки фінансової інформації.

Програма перевірки є важливим робочим документом аудитора, який дозволяє ефективно організувати роботу та досягти цілей аудиторської перевірки.

Перевірка виробничих запасів на підприємстві розпочинається з аналізу Наказу про облікову політику. У цьому документі міститься інформація про методи оцінки запасів, їх класифікацію, правила списання у виробництво та інші важливі аспекти, що впливають на організацію обліку та збереження запасів. Оцінка змісту Наказу дозволяє аудитору перевірити його відповідність чинному законодавству та бухгалтерським стандартам, які стосуються виробничих запасів.

Крім того, необхідно впевнитися, що політика та процедури, визначені в Наказі, відповідають особливостям діяльності підприємства. Аналіз цього документа допомагає аудитору отримати уявлення про організацію обліку запасів, визначені процедури їх зберігання та використання, відповідальних за ці процеси осіб, а також про взаємодію різних відділів підприємства у питаннях управління запасами.

Так як відповідальною особою за внутрішній аудит та організацію бухгалтерського обліку є головний бухгалтер, саме він забезпечує контроль за точністю, своєчасністю та повнотою облікових операцій, а також відповідність облікової політики підприємства чинному законодавству та стандартам бухгалтерською обліку.

Далі перевіряється процес отримання виробничих запасів, зокрема:

- чи своєчасно та коректно оприбутковуються виробничі запаси;
- чи правильно оформлені первинні документи та чи відображені вони в обліку;
- чи правильно складені акти щодо розбіжностей у кількості або якості отриманих матеріальних цінностей;
- чи вчасно пред'явлені претензії постачальникам або транспортним організаціям у разі виявлення порушень.

Під час перевірки операцій із надходження виробничих запасів основною метою ТОВ «РДС» є оцінка правильності визначення їх первісної вартості, за якою вони зараховуються на баланс. Для цього на підприємстві виконують такі процедури:

1. Перевіряють наявність первинних документів і те чи відповідають вони фактичним господарським операціям.

2. Оцінюють якість документів, зокрема перевіряють, чи немає в них неправильно оформлених виправлень, а також чи присутні всі необхідні підписи та печатки.

3. Аналізують достовірність витрат, включених до первісної вартості запасів, щоб підтвердити їх реальність.

4. Перевіряють повноту та точність обліку витрат, щоб впевнитися, що всі понесені витрати відображені правильно.

5. Виключають із вартості запасів витрат які не повинні до неї входити за нормами законодавства (наприклад, непрямі податки, що відшкодовуються).

6. Оцінюють відповідність формулювання вартості законодавчим нормам, залежно від джерел надходження запасів.

7. Контролюють, щоб до вартості запасів не включалися недопустимі витрати, відсотки за користування позиками, витрати на збут, адміністративні та інші витрати, не пов'язані безпосередньо з придбанням і доставкою запасів.

8. Перевіряють склад витрат, що формулюють первісну вартість придбаних запасів, на відповідність нормам НП(С)БО 9 «Запаси»

9. Аналізують правильність формування транспортно-заготівельних витрат, які враховуються в первісній вартості.

Ці дії допомагають переконатися, що облік вартості запасів відповідає чинним стандартам бухгалтерського обліку та правилам.

Далі здійснюється перевірка порядку використання та списання виробничих запасів на виробництво. Аудитор застосовує методи натурального контролю, а також аналізує дані щодо оприбуткування готової продукції, щоб виключити можливість наявності необлікованої продукції. Одночасно проводиться аналіз складського обліку після відпуску матеріальних цінностей.

Списання запасів з балансу відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси» можливе в таких випадках:

- Використання у виробничому процесу;

- Реалізація за грошові кошти;
- Безоплатна передача;
- Списання через втрати, пов'язані зі стихійними лихами.

На наступному етапі перевіряється метод оцінки запасів при їх списанні. Встановлено, що на підприємстві застосовується метод ФІФО, який використовується окремо для кожної групи запасів із однаковим призначення та спільним обліком.

Принцип роботи за методом ФІФО:

1. Порядок списання – першими списуються ті матеріали, які надійшли на склад першими, тобто ці виробничі запаси будуть витрачені у першу чергу для виробничих потреб чи реалізації.
2. Вартість виробничих запасів – вартість залишків на складі визначається на основі останніх надходжень, тобто новіші виробничі запаси залишаються на балансі за поточною вартістю.
3. Відображення в обліку – при списанні запасів на витрати, використовується вартість перших партій товарів чи матеріалів, які надійшли на склад. Тобто, собівартість продукції буде вищою або нижчою залежно від того, як змінюється ціна на матеріали.

При аналізі відпуску запасів стороннім особам увага зосереджується на перевірці підстав для такого відпуску та умов реалізації. Також детально перевіряється відповідність інформації, зазначеною в первинних документах.

Досвід показує, що в процесі здійснення операцій із виробничими запасами найбільш поширеними є такі помилки:

1. Відсутність або неправильне заповнення первинних документів.
2. Неправильне відображення операцій у бухгалтерському обліку, несвоєчасне оприбуткування виробничих запасів.
3. Невідповідність між кількістю запасів за складським обліком і бухгалтерськими даними.
4. Неправильне списання виробничих запасів, без належного підтвердження документами.

5. Відпуск запасів стороннім особам без належного оформлення.
6. Некоректний поділ запасів за групами або категоріями.
7. Неправильне включення витрат до собівартості виробничих запасів.

Ці помилки можуть призводити до викривлення фінансової звітності та впливати на прийняття управлінських рішень, тому їх виявлення й усунення є важливим завданням аудиту.

Організація аудиту на досліджуваному підприємстві виробничих запасів починається з аналізу своєчасності та повноти проведення інвентаризації запасів. На досліджуваному підприємстві інвентаризація виробничих запасів проводить раз на рік. Проведення інвентаризації обумовлене необхідністю забезпечення відповідності та точності бухгалтерських даних. Це пояснюється тим, що в процесі господарської діяльності можуть виникати розбіжності між обліковими даними та фактичним станом виробничим запасів підприємства. Такі невідповідності можуть з'являтися через природні втрати, помилки у документації, неправильне відображення даних у бухгалтерському обліку, неточність вимірювальних приладів тощо.

ТОВ «РДС» являється крупною компанією в сфері будівництва та ремонту доріг, має велику кількість проектів та виграних тендерів. Відповідно, для ведення такого об'єму робіт підприємство має велику кількість складів для зберігання виробничих запасів. За кожним складом закріплено відповідальну особу, яку призначають для допомоги бухгалтеру при проведенні інвентаризації виробничих запасів.

Перед початком інвентаризації сировини, матеріалів та інших виробничих запасів, що знаходяться на складах, необхідно провести підготовчі роботи. Зокрема, запаси сортують за видами. Також важливо розмістити вказівки з детальним описом про дану категорію виробничих запасів.

Далі інвентаризаційна комісія проводить перевірку фактичної наявності запасів. Головним завданням є встановлення реальних залишків запасів та внесення їх до інвентаризаційних описів із зазначенням усіх необхідних характеристик.

Згідно з Положенням про проведення інвентаризації активів та зобов'язань №879, під час перевірки виробничих запасів інвентаризаційна комісія повинна дотримуватись наступних правил:

- Процес перевірки запасів – запаси перевіряють шляхом вимірювання або зважування, дотримуючись послідовності їх розташування в приміщенні.

- Складання описів – для різних видів запасів складаються окремі інвентаризаційні описи. Це стосується виробничих запасів, які перебувають ще у дорозі, не сплачені покупцями, відвантажені, або знаходяться на зберіганні чи на обробці в інших підприємствах.

- Облік руху запасів під час інвентаризації – якщо під час інвентаризації відбувається надходження або витрачання запасів, матеріально відповідальна особа вносить відповідні позначки в прибуткові чи видаткові документи.

Після внесення всіх даних про фактичну наявність виробничих запасів до інвентаризаційних описів, матеріально відповідальні особи підтверджують правильність їх складання своїми підписами. Таким чином, інвентаризаційний опис вважається завіреним.

Далі ці описи передаються до бухгалтерії, де бухгалтер вносить інформацію про кількість та вартість виробничих запасів, спираючись на дані бухгалтерського та аналітичного обліку для кожного найменування виробничих запасів.

Якщо в бухгалтерському обліку є інформація про певні виробничі запаси, які не зафіксовані в інвентаризаційному описі, тобто виявлено нестачу, цей факт відображається в акті інвентаризаційної комісії.

Після завершення перевірки виробничих запасів аудитор готує звіт, у якому детально описує результати своєї роботи та робить висновки. У звіті надається оцінка того, наскільки облік та зберігання виробничих запасів відповідають встановленим нормам та вимогам.

Взагалі підприємство повинно проводити інвентаризацію раз на рік, але, на жаль, у 2021-2023 роках вона не проводилася. Тому головною рекомендацією буде проведення інвентаризації як мінімум раз на рік, бо інвентаризація має критичне значення для забезпечення точності та достовірності фінансової звітності підприємства, бо безпосередньо впливає на фінансові результати.

Також на підприємстві проводиться щорічно зовнішній аудит (додаток У). Основними рекомендаціями аудитора є:

- Впровадити додаткові заходи для автоматизації обліку запасів, щоб уникнути розбіжностей між обліковими даними та фактичними залишками;
- Періодично переглядати розмір резервів під знецінення залежно від зміни ринкових умов та тривалості зберігання запасів;
- Посилити контроль за оформленням первинних документів на етапі надходження запасів.

Висновком аудитора є те, що він підтверджує, що частина виробничих запасів, яка перевірялась, достовірно відображена у фінансовій звітності та відповідає встановленим обліковим стандартам. Виявлені недоліки не мають суттєвого впливу на фінансову звітність, але вимагають корекції.

3.3. Використання методу моделювання в системі управління підприємством

Сучасна наука ґрунтується на допущенні про те, що всі явища у природі та суспільстві пов'язані між собою. Тому практично важливим є завдання кількісного вимірювання цих зв'язків та побудови їх математичних моделей, що дозволяють прогнозувати вплив одного фактору на інші. Неможливо керувати процесами, прогнозувати їх розвиток без вивчення характеру та щільності зв'язків між факторами, що впливають на них.

При вивченні зв'язків різних величин (ознак, явищ) в сукупності виявляється їх тенденція, характер, напрямок і сила, а також визначається

вірогідність цієї залежності в генеральній сукупності, що є серйозною підставою в формуванні висновків і прийнятті рішень.

Регресійно-кореляційний аналіз (РКА) – це побудова та аналіз економіко-математичної моделі у вигляді рівняння регресії (рівняння кореляційного зв'язку), що відображає залежність результативної ознаки від однієї або кількох факторних ознак і надає оцінку міри тісноти зв'язку.

Проведемо економіко-математичне моделювання процесів, що забезпечують підвищення ефективності використання виробничих запасів у ТОВ «Ростдорстрой» за допомогою регресійно-кореляційного методу аналізу.

Рентабельність (прибутковість) виробничих запасів – це співвідношення прибутку підприємства за певний період часу до середнього значення собівартості запасів за цей же період. Цей показник характеризує ефективність вкладень в запаси.

Виконаємо кореляційно-регресійний аналіз впливу факторів на показник рентабельності виробничих запасів (Y). Серед факторних ознак виділимо:

- 1) Коефіцієнт оборотності запасів (X_1).
- 2) Тривалість 1 обороту кредиторської заборгованості (X_2).
- 3) Частка маржинального доходу в чистому доході (X_3).
- 4) Тривалість 1 обороту дебіторської заборгованості (X_4).

Сформуємо вихідну інформацію для побудови економіко-математичної моделі (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Вихідна інформація для побудови регресійної моделі

Квартал	Y	X_1	X_2	X_3	X_4
1	2	3	4	5	6
1 квартал 2022 року	-22,65	2,01	827	0,50	624
2 квартал 2022 року	-13,22	0,18	7897	-2,22	2230
3 квартал 2022 року	13,94	5,23	472	8,13	173
4 квартал 2022 року	-96,80	8,60	507	-5,19	491
1 квартал 2023 року	-35,02	1,62	2261	9,95	2385
2 квартал 2023 року	-40,84	1,56	1595	-2,17	1077
3 квартал 2023 року	29,18	2,34	333	12,17	203
4 квартал 2023 року	25,48	8,30	119	11,20	48

Джерело: розроблено за даними ТОВ «РДС»

Проведемо кореляційно-регресійний аналіз за допомогою комп'ютерної програми «Excel» і її вбудованого блоку «Регресія».

Після вибору регресії у надстройці «Аналіз даних» зазначаємо наступні параметри:

- вхідний інтервал Y – діапазон значень результативного показника (рентабельність виробничих запасів);
- вхідний інтервал X – діапазон значень факторів;
- рівень надійності залишаємо на рівні 95%.

Основні результати виконаних розрахунків наведемо в таблицях нижче.

Таблиця 3.7

Регресійна статистика (первинна)

№ з/п	Показник	Значення
1	2	3
1	Множинний R	0,9780
2	R-квадрат (коефіцієнт детермінації)	0,9565
3	Нормований R-квадрат	0,8984
4	Стандартна помилка	13,3036
5	Спостереження	8

Джерело: розраховано в програмі за даними ТОВ «РДС»

Проведемо оцінку точності побудованої моделі. Для цього використаємо множинний коефіцієнт детермінації. Чим більше значення коефіцієнту детермінації, тим якісніша модель (рекомендоване значення становить від 0,8). Чим ближчим є значення цього показника до 1, тим більш точно отримане рівняння регресії описує залежність результативного показника від факторних. В даному випадку коефіцієнт детермінації становить 0,9565, таким чином побудована модель є досить якісною та точною (табл. 3.7).

Множинний коефіцієнт детермінації показує, скільки відсотків загальної варіації результативної ознаки пояснюється варіацією факторів, включених у регресійну модель. Таким чином в даному випадку 95,65% загальної варіації результативної ознаки (рентабельності виробничих запасів) пояснюється варіацією всіх факторів, включених у модель.

Далі здійснимо оцінку тісноти зв'язку між результативною ознакою і включеними в модель факторами. Для цього використовується множинний коефіцієнт кореляції. В даному випадку коефіцієнт кореляції становить 0,978, таким чином в даному випадку виникає висока тіснота зв'язку. Здійснимо оцінку адекватності регресійної моделі за допомогою F-критерію Фішера. Так як отриманий розрахунковий рівень значущості F (0,0221) менший ніж заданий рівень значущості F-критерію (0,05), то побудована модель є досить надійною.

Таблиця 3.8

Результати щодо формування регресійної моделі

Показник	Коефіцієнти	t-статистика	P-значення
1	2	3	4
Y-перетин	-5,0457	-0,3318	0,7619
Змінна X_1	-4,6082	-2,1766	0,1177
Змінна X_2	0,0127	3,8088	0,0318
Змінна X_3	5,2034	6,5831	0,0071
Змінна X_4	-0,0426	-4,5505	0,0199

Джерело: розраховано в програмі за даними ТОВ «РДС»

Здійснимо перевірку та аналіз коефіцієнтів регресії. Як видно із табл. 3.8, такий фактор, як коефіцієнт оборотності виробничих запасів, виявився незначущим за t-критерієм Стюдента (так як P-значення t-критерія Стюдента фактору більше ніж встановлений рівень надійності – 0,05), тому його необхідно виключити із моделі (табл. 3.8).

Таким чином в даній моделі виявлено один ненадійний фактор. В загальному вигляді виключення ненадійних факторів із моделі здійснюється поступово:

- на першому етапі відсіюється фактор з найнижчим рівнем значущості;
- на другому етапі знову будується модель уже без цього фактору і здійснюється її повна оцінка, а також оцінка кожного фактору; далі процедура повторюється до того часу, поки в моделі не залишаться тільки суттєві фактори.

Після виключення незначущих факторів побудуємо фінальну модель.

Таблиця 3.9

Регресійна статистика (після виключення незначущих факторів)

№ з/п	Показник	Значення
1	2	3
1	Множинний R	0,9422
2	R-квадрат (коефіцієнт детермінації)	0,8878
3	Нормований R-квадрат	0,8036
4	Стандартна помилка	18,5027
5	Спостереження	8

Джерело: розраховано в програмі за даними ТОВ «РДС»

Множинний коефіцієнт детермінації досить високий, його значення складає 88,78%. Це означає, що 88,78% загальної варіації показника рентабельності виробничих запасів обумовлено варіацією обраних факторів. Решта 11,22% варіації результативної ознаки пояснюється впливом інших, не врахованих у моделі, факторів. Таким чином модель в цілому є достатньо якісною та точною. Оскільки значення коефіцієнта кореляції (множинний R) наближається до 1, то дана модель відображає тісний зв'язок між рентабельністю виробничих запасів і факторами, що до неї ввійшли (табл. 3.10).

Критерій Фішера $F = 10,54$ та його рівень значущості $\alpha = 0,0227$ свідчать про те, що побудована модель в цілому є адекватною.

Таблиця 3.10

Результати щодо формування регресійної моделі залежності рентабельності запасів від факторів (після виключення незначущих факторів)

Показник	Коефіцієнти	t-статистика	P-значення
1	2	3	4
Y-перетин	-33,1765	-2,9777	0,0408
Змінна X_1	0,0142	3,1408	0,0348
Змінна X_2	5,4991	5,0778	0,0071
Змінна X_3	-0,0348	-2,8932	0,0444

Джерело: розраховано в програмі за даними ТОВ «РДС»

Отже, рівняння регресії має вигляд (3.1):

$$Y = -33,18 + 0,01 X_1 + 5,5 X_2 - 0,04 X_3 \quad (3.1)$$

У даному випадку знаки коефіцієнтів регресії в моделі в цілому відповідають теоретичним уявленням про напрямок впливу факторів на результативну ознаку:

- підвищення тривалості обороту кредиторської заборгованості в цілому може призводити до підвищення рентабельності виробничих запасів;
- цілком логічно, що при підвищенні частки маржинального доходу в чистому доході відповідно збільшується показник рентабельності виробничих запасів;
- цілком логічно, що підвищення тривалості обороту дебіторської заборгованості негативно впливає на рентабельність виробничих запасів;

Коефіцієнт регресії (a_i) показує, на скільки одиниць змінюється в середньому результативний показник при зміні даного фактору на одну одиницю. На основі коефіцієнтів регресії (a_i) порівнювати між собою силу впливу факторів на результативний показник не можна, оскільки значення залежать від одиниці виміру кожного фактору. Для порівняння сили впливу факторів на рентабельність виробничих запасів необхідно розрахувати коефіцієнти еластичності (оскільки коефіцієнт еластичності характеризує зміну результативного показника у відсотків, саме тому можна порівнювати силу впливу будь-якого фактору на результативний показник, незалежно від одиниці виміру).

За результатами побудови регресійної моделі впливу факторів на рентабельність виробничих запасів визначимо коефіцієнти еластичності за формулою (3.2):

$$E_i = a_i \frac{\bar{x}_i}{\bar{Y}}, \quad (3.2)$$

де a_i – коефіцієнт регресії при i -му факторі;

$\bar{x}_i$ – середнє значення i -го фактору;

$\bar{Y}$ – середнє значення результативної ознаки.

$$E_1 = 0,0142 \times \frac{1751,29}{17,49} = 1,42$$

$$E_2 = 5,4991 \times \frac{4,05}{17,49} = 1,27$$

$$E_3 = -0,0348 \times \frac{903,85}{17,49} = -1,80$$

Розраховані значення коефіцієнту еластичності показують наступне:

- при підвищенні тривалості обороту кредиторської заборгованості на 1% рентабельність виробничих запасів збільшується на 1,42%;
- при підвищенні частки маржинального доходу в чистому доході на 1% рентабельність виробничих запасів збільшується на 1,27%;
- при підвищенні тривалості обороту дебіторської заборгованості на 1% рентабельність виробничих запасів зменшується на 1,8%;

Підводячи підсумки, після аналізу результатів побудованої моделі можна навести наступні пропозиції для покращення ефективності управління виробничими запасами:

- здійснювати постійний моніторинг за величиною дебіторської заборгованості з метою уникнення її нераціонального збільшення, порушення покупцями платіжної дисципліни та відповідних умов договору;
- зменшувати період надання комерційного кредиту покупцям та підвищувати розмір цінової знижки при здійсненні попередньої, повної або дострокової оплати за реалізовану продукцію (з метою пришвидшення обороту дебіторської заборгованості);
- посилення претензійної роботи з метою повернення боргів та стягнення штрафів, співпраця лише з надійними та фінансово стійкими контрагентами;
- оптимізувати витрати основної операційної діяльності, зокрема за рахунок зменшення та оптимізації адміністративних витрат (шляхом сумісництва професій, упровадження використання енергозберігаючих технологій з метою зменшення витрат на опалення, електроенергію та

водопостачання приміщень адміністративного спрямування) та витрат на збут (шляхом своєчасного проведення технічних оглядів та ремонтів транспортних засобів; використання альтернативних видів палива; використання лише дієвих видів реклами).

– необхідно слідкувати за достатнім обсягом виробничих запасів на складах (для забезпечення операційної діяльності підприємства вчасно та у повному обсязі всіма необхідними розхідними матеріалами та інструментами), адже нестача виробничих запасів на підприємстві може призвести до перебоїв у процесі виконання робіт та надання послуг, зростання собівартості кінцевих робіт, що негативно позначиться на прибутковості та фінансовому стані підприємства.

ВИСНОВКИ

Під час проведення аналізу теоретичних та практичних аспектів були виконані наступні завдання:

1. Виробничі запаси відіграють одну з ключових ролей у складі майна та займають головні позиції у структурі витрат підприємств різних галузей. Вони становлять найбільш вагому та значущу частину активів підприємства. В нинішніх умовах сучасної економіки, коли суб'єкти господарювання переходять на ринкові відносини, важливим є правильно організувати бухгалтерський облік виробничих запасів. Сутність виробничих запасів полягає у тому, що вони:

- Призначені для використання у виробничому процесі – це матеріали та ресурси, що потрібні для виробництва продукції або виконання робіт.
- Забезпечують безперервність виробництва – вони дозволяють підтримувати виробничий процес без зупинок у випадках затримок поставок або непередбачених ситуацій.

- Використовуються як основні матеріали, допоміжні матеріали, паливо, запасні частини – кожен вид запасів має своє призначення у виробничій діяльності підприємства.

- Призначені для подальшої обробки, переробки чи використання, а не для продажу в первісному вигляді.

- Входять до собівартості продукції – витрати на придбання та використання виробничих запасів є частиною витрат на виробництво продукції.

Виробничі запаси класифікуються як актив, якщо є ймовірність того, що підприємство отримає економічні вигоди від їх використання у майбутньому, та якщо їхня вартість може бути точно визначена.

2. Виробничі запаси на балансі відображаються за первісною вартістю, що визначається відповідно до п. 9 НП(С)БО 9 «Запаси». Первісна вартість придбаних запасів включає ціну самого запасу та транспортно-заготівельні витрати. Якщо запаси імпортовані, до їх вартості також додається митний платіж. Важливо розуміти, що основним нормативно-правовим

документом, що встановлює методологічні засади відображення інформації про виробничі запаси в бухгалтерському обліку є НП(С)БО 9 «Запаси». НП(С)БО 9 «Запаси» встановлює правила та підходи стосовно бухгалтерського обліку виробничих запасів на підприємствах, визначає порядок їх оцінки, обліку та відображення у фінансовій звітності.

3. Для визначення критеріїв відбору облікової інформації, що необхідна для прийняття обґрунтованих управлінських рішень необхідно проводити регулярний збір і аналіз інформації. Для виробничого підприємства буде корисно складати окремий перелік інформації з обліку виробничих запасів з розбивкою за джерелами їх формування. Для більш ефективного обліку виробничих запасів пропонується застосовувати довідку про фактичну поставку виробничих запасів на певну дату, в якій також узагальнюється інформація про надходження виробничих запасів на дату поставки за кількісними та якісними показниками виробничих запасів.

4. Товариство з обмеженою відповідальністю «Ростдорстой» - одна з провідних компаній в Україні, яка спеціалізується на повному спектрі будівельно-монтажних робіт, пов'язаних із будівництвом та реконструкцією автомобільних доріг. На 2024 рік заплановано виконання робіт за більше ніж 50 договорами на загальну суму понад 6 000 000 000 гривень, з яких більшість передбачає надання авансів.

На дату складання фінансової звітності, згідно з НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів, всі монетарні статті в іноземній валюті перераховуються за курсом НБУ, що діє на дату складання звітності. Курсові різниці, які виникають під час перерахунку, фіксуються в звіті про фінансові результати за той період, коли вони сталися.

У разі виявлення ознак знецінення активів основні засоби враховуються з урахуванням збитків від зменшення їхньої корисності користі згідно з НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів».

Згідно із законодавством України, підприємство проводить відрахування до Пенсійного фонду із заробітної плати працівників. Внески розраховуються

як відсоток від нарахованої заробітної плати і включаються до звітності в тому періоді, коли була нарахована відповідна заробітна плата.

Фінансовий результат підприємства визначається поквартально, тоді як розмір нерозподіленого прибутку обчислюється один раз на рік у кінці звітного періоду. Доходи Товариства від договорів гарантій та поруки визнаються в звітному періоді пропорційно до розміру винагороди за цими договорами, враховуючи кількість днів, протягом яких надавались ці послуги, у порівнянні з загальною кількістю днів надання гарантії чи поручительства.

Облік запасів на підприємстві здійснюється за двома складовими: за місцем зберігання (складський облік) та в бухгалтерії. Завідувач складу та комірники підприємства є матеріально відповідальними особами, їх призначають на посаду за погодженням з головним бухгалтером з одночасним підписанням трудової угоди та договору про повну матеріальну відповідальність.

Вибуття запасів на підприємстві оформлюється наступними первинними документами: накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, видаткова накладна. Для оцінки вибуття запасів на підприємстві використовується метод ФІФО.

5. Головною рекомендацією, щодо напрямку удосконалення у ТОВ «РДС» є зниження собівартості продукції. Також на підприємстві було виявлено низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами, що обумовлено затримками в надходженні первинної документації, зокрема лімітно-забірних карток до бухгалтерії. Для покращення цього процесу доцільно:

- Впровадити графіки документообігу для обліку запасів, чітко розподіливши обов'язки працівників щодо оформлення та перевірки первинної документації, а також забезпечити ознайомлення відповідальних осіб із цими вимогами;

- Модернізувати систему автоматизації обліково-аналітичних операцій, пов'язаних із виробничими запасами, для забезпечення своєчасного надходження та обробки даних;

- Підготувати та видати розпорядчу документацію працівникам, відповідальним за виконання певних господарських операцій, з наданням їм права підпису первинних документів.

Досліджуване підприємства фінансує запаси виключно за рахунок позикового капіталу та має високу залежність від кредиторів.

Таким чином підприємству рекомендовано збільшувати величину власного капіталу (шляхом реінвестування прибутку) для збільшення величини власних оборотних коштів для покриття запасів і покращення фінансової стійкості підприємства.

Підводячи підсумки, після аналізу результатів побудованої економіко-математичної моделі можна навести наступні пропозиції для покращення ефективності управління виробничими запасами:

- здійснювати постійний моніторинг за величиною дебіторської заборгованості з метою уникнення її нераціонального збільшення, порушення покупцями платіжної дисципліни та відповідних умов договору;

- зменшувати період надання комерційного кредиту покупцям та підвищувати розмір цінової знижки при здійсненні попередньої, повної або дострокової оплати за реалізовану продукцію (з метою пришвидшення обороту дебіторської заборгованості);

- посилення претензійної роботи з метою повернення боргів та стягнення штрафів, співпраця лише з надійними та фінансово стійкими контрагентами та інші.

Список використаних джерел

1. Бабак С. С., Подмешальська Ю. В. Облік та контроль виробничих запасів для прийняття управлінських рішень на промисловому підприємстві. *Економічна наука*. 2021. №16. С. 83-94. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7697&i=13> (дата звернення: 5.11.2024)
2. Балахонова О. В., Сенчук В. В. Економічна сутність та види виробничих запасів підприємств. *Подільський науковий вісник*. 2024. №1(29). С. 12-19. URL: file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%20%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/Balakhonova_Senchuk.pdf (дата звернення: 3.11.2024)
3. Бондаренко Н. М., Сімон Г. С. Організація внутрішнього контролю запасів на підприємстві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2019. №23 (2). С. 97-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_23%282%29_23 (дата звернення 20.10.2024).
4. Бондаренко О. М., Тітаренко А. Д. Економічна сутність та класифікація запасів: обліковий та управлінський аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 63–67. URL: <file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%20%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/12.pdf> (дата звернення 22.10.2024).
5. Бурдейна Л. Удосконалення методології бухгалтерського обліку виробничих запасів. *Економічні науки*. 2017. № 13. С. 84-96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpen_2017_13_16 (дата звернення: 24.10.2024).
6. Буркинський Б. Економіко-логістичні методи зниження кошторисної вартості транспортного будівництва. *Економічні інновації*. 2015. С. 161-168.

URL: https://economics.net.ua/files/science/vekt_str_roz/2015/tezi_3.pdf (дата звернення: 25.10.2024).

7. Васьковська, К., Космачевська, Е., Володіна, О. Особливості методів оцінки вибуття запасів з урахуванням специфіки діяльності як окремий елемент облікової політики підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. №1(15). С. 25-30. URL: <https://journals.ontu.edu.ua/index.php/fie/article/view/2666/2819> (дата звернення: 6.11.2024).

8. Гавриличенко Є. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту матеріально-виробничих запасів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. №27. С. 201-210. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/459/441> (дата звернення: 16.11.2024).

9. Гавриленко О.О. Шляхи удосконалення організація обліку виробничих запасів. *Облік, оподаткування, контроль та аналіз: виклики та загрози в умовах воєнного стану: Збірник тез доповідей VII Всеукраїнської студентської науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 23 березня 2023 р.)*. Київ, 2023. С. 29-32.

10. Глухова В. І., Яценко Н. М. Обліковий та управлінський аспекти сутності та класифікації виробничих запасів підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки*. 2020. №10. С. 36-51. URL: <file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%20%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/16045007782742.pdf> (дата звернення: 23.10.2024)

11. Гончарук С. М., Бойко О. О. Сучасний стан та напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів за національними та міжнародними стандартами. *Економічні науки*. 2023. №7 (119). С. 74-78. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5905/5776> (дата звернення: 25.10.2024)

12. Гриліцька А., Кононенко Т.О. Проблемні питання обліку виробничих запасів на підприємствах та шляхи їх вдосконалення. *Трансформаційні процеси в економіці: від конкуренції до кооперації* : матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (26 жовтня 2023 р.). Хмельницький: ХКТЕІ, 2023. С. 198-200.
13. Дікань Л. Ревізія, аудит та податковий контроль діяльності будівельних та транспортних підприємств: навч. посіб. Харків: ХНЕУ, 2020. 395 с.
14. Дорогань О., Лавриненко І. Будівництво та ремонт автомобільних доріг. Зелена книга. Київ, 2021. 120 с.
15. Дорошенко О., Попчук Д. Ризик-менеджмент: роль обліково-аналітичного забезпечення підприємства. *Bulletin National University of Water and Environmental Engineering*. 2023. № 101. С. 24–32. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/Ve1013%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Ve1013%20(1).pdf) (дата звернення: 20.09.2024).
16. Задорожний В. Внутрішньогосподарський облік в будівництві: методологія та організація: дисертація д-ра екон. наук.: 08.00.09. Тернопіль, ТНЕУ. 2007. 472 с.
17. Задорожний В., Ковальчук Є., Панасюк В., Бродовська О. Облік у галузях економіки (у схемах та таблицях): навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 192 с.
18. Захожая Б., Базася М. Бухгалтерський облік у будівельних галузях: навч. посіб. Львів, 2015. 200 с.
19. Іванченко Н. М. Організаційні аспекти обліку виробничих запасів на підприємстві. *Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація*: збірник тез доповідей учасників XVIII Всеукраїнської наукової конференції. Київ: ДП «Інформ. – аналіт. агентство, 2020. С. 132-135.
20. Ізмайов Я. О., Свірко С. В. Удосконалення методичних аспектів обліку, аналізу та контролю запасів підприємств. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. №1 (95). С. 39-44. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/229063->

[%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-521824-1-10-20210414.pdf](#) (дата звернення 4.11.2024).

21. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291: зі змінами та доповненнями від 10.01.2024 № 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 12.11.2024).

22. Коваленко І. М., Лактіонова Н. С. Облік виробничих запасів за вимогами міжнародної стандартизації. *Вісник студентського наукового товариства*. 2020. №1. С. 16-20. URL: [file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%20%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A3%D0%B6%D0%9D%D0%A3%20%D0%9C%D0%95%D0%92%20%D1%96%20%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5%20%D0%B3%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20\(%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F\).pdf](file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%20%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A3%D0%B6%D0%9D%D0%A3%20%D0%9C%D0%95%D0%92%20%D1%96%20%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5%20%D0%B3%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20(%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F).pdf) (дата звернення 14.11.2024)

23. Коваль Н. І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: обліковий та управлінські аспекти. *Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 7. С. 93-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2017_7_11 (дата звернення 8.11.2024).

24. Козак, В., Олійник, М. особливості обліку виробничих запасів в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. №56. С. 145-151. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3075/2998> (дата звернення 20.10.2024).

25. Косяк А.П., Литовченко О.Ю. Основні аспекти організації обліково-аналітичного забезпечення та управління витратами підприємства.

Інфраструктура ринку. 2021. №56. С. 145-151. URL: (дата звернення 10.10.2024)

26. Круковська О. Д. Удосконалення обліку, інвентаризації та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємствах. *Економічна наука*. 2018. №7. С. 57-62. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6018&i=10> (дата звернення 17.10.2024).

27. Кудирко О., Крупельницька І., Копчикова І. Товарні запаси як об'єкт управління підприємства роздрібної торгівлі. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2020. №6. С. 82–87. URL: https://eujem.cz/wpcontent/uploads/2020/eujem_2020_6_3/13.pdf (дата звернення: 3.11.2024).

28. Кудлаєва Н.В., Андрицька В.І. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління запасами. *Економічні науки*. 2021. №30. С. 142-145. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/650/625> (дата звернення: 13.11.2024).

29. Левченко Я. Проблеми й перспективи розвитку автотранспортного комплексу. *Фінансування, керування, інновації, якість, безпека – комплексний підхід*: матеріали V Всеукр. наук.-практ. Інтернетконференції (Полтава, 21-22 лютого 2023 р.). Полтава: ПДАУ, 2023. С. 104-126.

30. Макаренко А. П., Меліхов Є. В. Удосконалення автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів в системі управління підприємством для підвищення ефективності господарської діяльності. *Агросвіт*. 2023. № 20. С. 37-43. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.20.37> (дата звернення: 12.11.2024).

31. Максименко І.Я., Іванченко А. Г. Особливості обліку виробничих запасів в управлінні діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. №9. С. 136-142. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7266> (дата звернення: 12.10.2024).

32. Максименко О. В., Макаренко А. П. Удосконалення оподаткування, організації обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів для

підвищення ефективності податкового планування на підприємстві. *Агросвіт*. 2022. № 22. С. 55-63. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/781/789> (дата звернення: 19.10.2024).

33. Мезеннцева Н.М., Вінниченко Т.Л., Левченко Т.В. Сучасні дефініції та класифікація інвентаризації в умовах господарювання підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. №3. С. 151-158. URL: <file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%20%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/28.pdf> (дата звернення: 6.11.2024)

34. Меліхова Т. О., Градобік А. О. Удосконалення документування обліку та аудиту запасів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. С. 56-67. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8331> (дата звернення: 30.10.2024).

35. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU17029> (дата звернення: 25.10.2024).

36. Михайловина С.О., Підлубна О.Д. Організація внутрішньогосподарського контролю запасів на сільськогосподарських підприємствах. *Причорноморські економічні студії*. 2019. №38. С. 132-136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_38%282%29_28 (дата звернення: 23.10.2024).

37. Одношевна О. Практичні аспекти та шляхи вдосконалення обліку виробничих запасів. *Вісник ЖДТУ*. 2016. № 6. С. 59-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6%282%29_38 (дата звернення: 6.10.2024).

38. Осмятченко В. Удосконалення бухгалтерського обліку будівельно-монтажних робіт. *Економічний аналіз*. 2020. № 1. С. 147-157. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/1780-6565657503-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/1780-6565657503-1-PB%20(1).pdf) (дата звернення: 27.10.2024).

39. Пеняк Ю. С., Беляєва Л. А., Рудь О. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 5. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-5-09-01/2022-5-09-01> (дата звернення 20.10.2024).

40. Пеняк, Ю. С., Калиниченко, О. А. Моделі та методи управління виробничими запасами на підприємстві. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. №15. С. 66-73. . URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-15-09-01/2024-15-09-01> (дата звернення 24.10.2024).

41. Пеняк Ю., Шубіна С., Діденко М. Формування обліково-аналітичної системи управління виробничими запасами. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2023. №3(10). С.43- 48. . URL: <https://www.reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-15-09-01/2024-15-09-01> (дата звернення 30.10.2024).

42. Подмешальська Ю. В., Бабак. Облік та контроль виробничих запасів для прийняття управлінських рішень на промисловому підприємстві. *Економічна наука*. 2021. №22. С 83-94. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6273> (дата звернення 25.10.2024).

43. Подмешальська Ю.В., Парнюк О.В. Документальне забезпечення обліку товарних запасів на підприємстві. *Агросвіт*. 2020. № 22. С. 97-104. URL: 10.32702/2306-6792.2020.22.97 (дата звернення 13.10.2024).

44. Подмешальська Ю.В., Понякіна К.Ю. Облік та аудит виробничих витрат на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 23. С. 64-70. URL: 10.32702/2306-6814.2020.23.64 (дата звернення 18.10.2024).

45. Подмешальська Ю. В., Скирдова О. А. Бухгалтерський облік та управлінський облік виробничих запасів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 21. С. 93–99. URL: 10.32702/2306-6814.2021.21.93 (дата звернення 29.10.2024).

46. Польова Т., Охрей Т. Методично-організаційні особливості обліку виробничих запасів підприємств. *Економічний простір*. 2020. № 160. С. 172-179. URL: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/668/650> (дата звернення: 25.09.2024).

47. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: зі змінами та доповненнями від 14.07.2023 № 3257-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 27.10.2024).

48. Про затвердження методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів : Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2: зі змінами та доповненнями від 18.10.2022 № 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> (дата звернення: 3.10.2024).

49. Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246: зі змінами та доповненнями від 07.10.2022 №320. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 29.09.2024).

50. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014 №879: зі змінами та доповненнями від 26.05.2022 №148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 16.11.2024).

51. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI: зі змінами та доповненнями від 04.09.2024 № 3948-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення: 15.10.2024).

52. Пушкар І., Шишкіна А. Особливості обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами. *Економічний аналіз*. 2021. № 3. С. 198-205. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-74> (дата звернення 24.11.2024).

53. Радіонова Н. Й., Тищенко С. В. Методичні засади проведення аудиту виробничих запасів. *Інтернаука*. 2020. № 16 (96). С. 21–24. URL: [20201130_302.pdf](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.2.63) (дата звернення: 19.10.2024).

54. Рагуліна І. І., Нижня А. С. Облік та внутрішній аудит запасів на підприємстві: сучасний аспект. *Scientific community: interdisciplinary research*. 2021. № 40. С. 180–188. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-43> (дата звернення: 17.10.2024).

55. Рубан Л. О., Яковенко Т. І. Економічна сутність поняття виробничих запасів на промисловому підприємстві. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2019. №34. С. 319-324. URL: [10.32702/2306-6814.2020.2.63](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.2.63) <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-43> (дата звернення: 3.10.2024).

56. Скирдова О. А., Подмешальська Ю. В. Бухгалтерський облік та управлінський облік виробничих запасів. *Економічна наука*. 2021. №23. С. 93-99. URL: [10.32702/2306-6814.2021.21.93](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.21.93) (дата звернення 30.09.2024).

57. Скрипник М. І., Григоревська О. О., Радіонова Н. Й. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2016. № 2-3 (35). С. 378–398. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/ptmbo_2016_2-3_26.pdf (дата звернення 24.09.2024).

58. Смалій Ю.О., Бенчак В.І., Польова Т.В. Удосконалення обліку та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2019. №10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2019/177.pdf (дата звернення: 16.10.2024).

59. Степаненко О.І. Виробничі запаси: їх економічна природа та роль в господарській діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. №47. С. 108-114. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/8b5a4c15-f68f-4dbf-9e35-9befe718a3ac> (дата звернення 22.10.2024).

60. Степаненко О.І. Обліковий аспект побудови класифікації виробничих запасів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2020. №30. С. 166–171. URL: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-30-32> (дата звернення 13.11.2024).

61. Стегура В. В., Яцко М. В. Організаційно-методичні аспекти обліку операцій із виробничими запасами для підвищення їх оборотності. *Збірник наукових статей «Облік та оподаткування»*. 2021. №11. С. 108-113. URL: [Стегура В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ.pdf](#) (дата звернення 4.11.2024).

62. Ткаченко, О., Шендрик, К. Вивчення методики проведення аудиту виробничих запасів на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2023. №53.. 153-159. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-48> (дата звернення 14.11.2024).

63. Хоменко М., Черевик Н., Нестеренко О. Особливості обліку об'єктів будівництва в Україні. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2014. № 6. С. 112-118. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://visnikkrnu.kdu.edu.ua/statti/2014_6_106.pdf (дата звернення 23.11.2024).

64. Швець О. О. Шляхи удосконалення обліку виробничих запасів на підприємствах. *Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація*: збірник тез доповідей учасників XVIII Всеукраїнської наукової конференції. Київ: ДП «Інформ. – аналіт. агентство», 2020. С. 132-135 (дата звернення 20.10.2024).

65. Шевченко Л. Я., Мулява В. Р. Сутність виробничих запасів, проблеми обліку та напрями його вдосконалення на підприємстві. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. №4 (102). С. 72-76. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-4\(102\)-72-76](https://doi.org/10.26642/ema-2022-4(102)-72-76) (дата звернення 4.11.2024).

66. Шендригоренко М. Т. Виробничі запаси: нормативно-правове регулювання обліку та пропозиції з підвищення ефективності внутрішнього

аудиту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. №27. С. 182-187. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Nvmgu_eim_2019_36_27.pdf (дата звернення 20.10.2024).

67. Шпінь В.В., Мельник Т.Г. Методика оцінки запасів підприємства за вітчизняними і міжнародними стандартами обліку. *Молодий вчений*. 2021. №1 (89). С. 213-219. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-1-89-43> (дата звернення 21.10.2024).

68. Ястребова І. Особливості аудиту будівельних підприємств. *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: збірник матеріалів IX Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції, імені професора Л. М. Крамаровського*. Одеса. 2023. С. 128-130.

69. Dian Cipta Cendikia Kotabumi. The role of inventory accounting information systems in supporting the effectiveness of internal control inventory. *Jurnal Akuntansi, Audit dan Sistem Informasi Akuntansi*. 2020. №2. P.287-295. URL: <https://doi.org/10.36555/jasa.v4i2.1384> (дата звернення 30.10.2024).

70. Dita Andhini Setiyowati, Dwi Anggarani, Endah Puspitosarie. Implementastion of Internal Inventory Merchandise Control System. *Journal of Management Research and Studies*. 2023. №1. P. 283-296. URL: <https://doi.org/10.61665/jmrs.v1i2.45> (дата звернення 24.10.2024).

71. Dr Ahmad Khalid Khan, Dr. Syed Mohammad Faisal, Dr Omar Abdullah Al Aboud. An analysis of optimal inventory accounting models – pros and cons. *European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research*. 2019. №3. P. 65-77. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/An-Analysis-of-Optimal-Inventory-Accounting-Models-Pros-and-Cons.pdf> (дата звернення 12.10.2024).

72. Harlina Liong. Review of sales and inventory accounting systems. *Journal of Management & Business*. 2020. №4. P. 46-55. URL: <https://doi.org/10.37531/sejaman.v3i2.567> (дата звернення 18.10.2024).

73. Rendy Aprianto Maha Putra, Anita Carolina. Inventory accounting methods: factors affecting basis of the choice. *Journal of Auditing, Finance, and*

Forensic Accounting. 2019. №9. Р. 12-19. URL:
file:///C:/Users/User/Downloads/INVENTORY_ACCOUNTING_METHODS_FACTORS_AFFECTING_BAS.pdf (дата звернення 11.10.2024).

ДОДАТКИ